

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA

Class No.

Tc
954

Book No.

S152

N. L. 38.

~~8120-81-12 XNL/52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100~~

NATIONAL LIBRARY

This book was taken from the Library on the
date last stamped. A late fee of 1 anna or 6 nP will
be charged for each day the book is kept
beyond a month.

No. L. 44.

11 MAY 1922 24.0.22

శ్రీకృష్ణాయ నమః.

Andhra Chauran
ఆంధ్ర చరిత్ర విమర్శము.

(నామాంతరము)

Venubhadraya
వీరభద్ర చరిత్ర విమర్శము.

ప్రముఖ ప్రాచీన గ్రంథాల విశ్లేషణకు లభ్య

వెల్లాల సదాశివశాస్త్రిగారిచే

V. Sadasiva Rao Sa

ప్రకాశించినది.

కారద్వానావిలాస ముద్రాణాంతమునందు

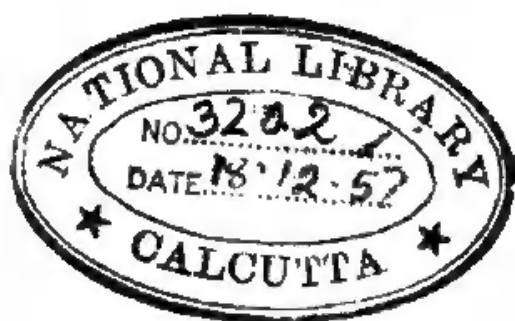
ముద్రించినది.

1918.

చెన్నై.

SHELF LISTED

SHELF LISTED

13

విషయసూచిక.

విషయసంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
1.	బేరిరెడ్డి జ్యేష్ఠుండనుట సరిగాదు.	5-8
2.	గణపతిచేపునిరాజ్యకాలములో బేరిరెడ్డిమరణించియున్నాడనుట తప్పు.	8-20
3.	బేరిరెడ్డినిగూర్చి బట్టులసత్యములైనయినేకగాథలు కల్పించినారనుట పొరపాటు.	20-25
4.	వెలుగోటివారివంశచరిత్రమునఁ జెదిరెడ్డివంశకులగిరి... సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడని వ్రాయుట సరికాదనునాక్షేప మసంబద్ధము.	25-32
5.	బేరిరెడ్డియె బేతాళనాయకుడనుటనుగూర్చి వదననాయకచరిత్రాదులలో వ్రాసిన హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధము లనుట భ్రమమూలము.	32-34
6.	బేరిరెడ్డికిఁ జెదిరెడ్డియని నామము లేదనుట నిరాధారము.	34
7.	బేరిరెడ్డి పైసంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడైనబేతాళనాయకుఁడనుటవ్యర్థప్రతిజ్ఞ.	35
8.	దీనిపై వ్రాసిన హేతున ప్రకముయొక్క ఖండనము.	36-81
9.	బేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాఁడనుట నిర్వేతుకము.	81-84
10.	దీనిరెవ్రాసినవి హేత్యాభాసంబులేకాని హేతువులు కావు.	84-96
11.	వల్నాటియుద్ధము 1182 లో జరిగినదనుట యవసీధాంతము.	96-156
12.	అక్షేపసమాధానసంగ్రహము.	156-160
13.	వెలమకల్పార్థనిర్వచనము సరిగాదు.	161-163
14.	వెలమలు నిత్రజాతివారెవరు.	163-175

విషయసంఖ్య.	విషయములు.	పుటసంఖ్య.
15.	జెలమవారు పల్లవులనుట సరిగాదు.	173-176
16.	జెలమవారు తెలిక తెగలో జేరినాడనుట భ్రమము.	176-178
17.	పద్మనాయకులు వెలమలలోనుండి యేర్పడిన వారు కా రనుట తప్పు.	178-191
18.	వెలుగోటివారియు రావువారియు వంశచరిత్ర ములు రావుగారు స్వకృతపాదకము అని తలం చుట పొరపాటు.	191-198
19.	పద్మనాయకచరిత్రములోని పద్యములు రావుగారు స్వసిద్ధా న్నమున కనుకూలము అని వ్రాయుట సరిగాదు.	198-205
20.	పద్మనాయకులను వర్ణించుట వ్యాహతం బనుట తప్పు.	205-208
21.	పద్మచ పద్మనాయక పద్మనాయకకుల శబ్దార్థ ము రావుగా రిటుంగది.	208-214
22.	పద్మనాయకులు క్షత్రియు అని చెప్పుకొన్నారని దూఱుట సరిగాదు.	214-216
23.	కాకతివారు శూద్రు లనుట తప్పు.	216-227
24.	పద్మనాయకులు కెడ్లకలబడిఘటించి లేనికులము ను సంపాదించుకొన్నారనుట యనుచితము.	228-233
25.	హైసాయిలు గొల్లవా రని చెప్పుబడిన క్షైరించుట తప్పు.	233-235
26.	పల్లవాదిత్యాదిలిరుదములు గలవారు కత్తెములముగలవా రనునది స్వకీపాలవృత్తము.	235-240
27.	వామానాయకాదిచరిత్రములు సందర్భానుసార గుంగు గూర్చుబడ లేదనుట తప్పు.	240-253
28.	అక్షపపహాధానపంగళము.	253-256

శ్రీ రస్తు. విజ్ఞాపనము.

మహాశయలారా! “మావాధీనా మేముసిద్ధిః” అనుటను బట్టి ప్రమేయసిద్ధి ప్రమాణాధీన మైన దనియుఁ బ్రమాణవిరుద్ధం లైన ప్రమేయకల్పనము నిలువరది కాదనియు మీర లెఱిగినవారులే కాదు! ఇటులండ నిమగ్నము జలుకూగువీరభద్రరావుగారు తమయాంధ్రుల చరిత్రమునఁ బ్రమాణవిరుద్ధంబు లైన పెక్కువిషయములఁ బ్రకటించి యున్నారు. అయ్యవి సామాన్యముగ నెంతవారలకైనను యిథాన్యములుగఁ దోచును. ఇట్టిచరిత్రగ్రంథములను విమర్శించి వాస్తవము సేరయువారలు దక్కువ. కాఁబట్టి జనసామాన్యమున కదియె నిజమనీ నమ్మకము గలుగును. అందుచలన సత్యము మఱుగుపడెను. కావున నిట్టివిషయములలోఁ బ్రతివిధానమునీయుట ముఖ్యమైనవనిగా నున్నది. వారు వ్రాసినప్రతివిషయము విందు జూపుట సాధ్యపడదు. కాఁబట్టి దిద్దుత్రముగఁ జూపుచున్నాఁడను.

మనయాంధ్రదేశములోఁ గలవాలవత్సములో కలదు కమ్మ కాపు అను తెగలవారి తనశూద్రులు గనుండువారనట యెల్లవార లెఱుంగుదురు. ఈతెగలవారు శూద్రులలోఁగలతక్కిన తెగలవారలకు నేవైతలై యే యుండఁగలవారలు గాది యెంతసామాన్యస్థితిలో నుండి నను దైవ్యమునుపహించి యొకయొకడ వేవలై యుండరు. ఇదివ్రత్యక్షప్రమాణగోచరము గాఁబట్టి వివరణలుపఁపింపదు మఱియునికాళులవారు వాలనూరిలో నుత్తియులుగ్గా కేరొనం దునుండిరి కాన సగ్రంథాదులు చాటుచున్నవి. శ్రీనాథమహాశయ తన నిమగ్నంబున

* శ్రీ. కైటభదైత్యవైరపద * కంజమువం దుదయింబునొందె ని
 న్నేటికి భూతధాత్రికి * నెంతయు నచ్చిన తోడ్పట్టునై
 హాటకగర్భముఖ్యనిధి * లామరిమోలిమహామోగప్రభా
 పాటలవర్ణ మైన యొక * పావనవర్ణ ముద్గీర్ణసంపదన్.

వ. అప్యన్యవంశంబు కంసాసురవిధ్వంసీచరణవల్లవంబు దన
 కు బుట్టినిల్లుగావున గారణగుణసర్వక్రమంబునంబోలె జాతురతోమర
 చ్చత్రధనుఃఖడ్గాదివిహ్వానశోభితంబై చదలేటిసిటివలని సోదరీయ
 న్నేహలబ్ధంబులుంబోని పావనత్వ శుచిత్వ గాంభీర్య మాధుర్యంబులు
 చరితమనస్వభావనచనంబుల ధరియించి సై దోడుంబొదివి విశ్వవిశ్వం
 భరాకీడనంబు దనకుదిద్దిన పరమశాంతి యంతరంగంబున సంత
 రించి నిఖలప్రపంచంబునకు నాధారంబై ప్రవర్తిల్లె. అందుఁ బక్షనా
 యకు లనుబెలమలనఁ గల్గులన సరిసర్లన పంటర్లన బహుప్రకార
 కాభోవకాభాభిన్నంబులై."

అని వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందునకు సంవాదంబులు పెక్కులు
 గలవు. ఇట్టిమూఁడుతెగలవారిపూర్వులు స్థాపించినశిశుశాసనములు
 వీరు త్తరుశూద్రులుగా నుండి రని యుద్ఘోషించుచున్నవి.

“ఈకాదేశా త్సరసిజభువః కుర్వత స్సర్వసర్గం
 నిత్యమైత్యా చ్చరణకమలా ద్వేదవిద్భి శ్చపాద్భిః
 తుర్యం వర్యం సమజని కులమ్

విష్ణో వ్రచ్చరణా ద్విజన్తు రుదభూ ద్వర్లో గుణాల్లోనిధిః”

ఇత్యాదిశాసనములు గ్రంథమున వెల్లడి చేయఁగలను. కాబట్టి పై
 మూఁడుకాళలవారు శూద్రులలో నుత్తములుగా నెన్నఁబడుచున్నవా
 రనుటకు కాబ్ధప్రమాణము గ్గాదఁ జూపట్టుచున్నది. ఇట్లుచత్వర్ష
 ప్రమాణముచేతను కాబ్ధప్రమాణముచేతను సిద్ధం బగుచున్నయర్థము

నవలపించి ఏకభద్రరావుగా రీయాంధ్రులచరిత్రముయొక్క ద్వితీయ భాగమధ్యయుగమునఁ బడవప్రకరణమున వెలమ కమ్మ కాపు తెగల వారు మిత్రబాతివా రనియు గొల్లబాతివారియుఁ బల్లెబాతివారియుఁ బచ్చేళనమున నుదయించినా రనియు నేమియేమియో ప్రమాణదూరం బై పరిషయమును యథార్థ మనునట్లు వ్రాసి యున్నారు. అవిషయము నుపేక్షించినచోఁ బై చెప్పినరీతిగ సత్యము మునుగుపడును. కాబట్టి దానినిజము తెలుపుటకై యుత్సించుట యావశ్యకమై యున్నది.

ఇదిగాక పై మధ్యయుగమున రి వ ప్రకరణమున నావ్రాసిన వెలుగోటివానివంశచరిత్రములోనివిషయములు కొన్నిసరియైనవి కావని ఏకభద్రరావుగారు నిరాకరించి యున్నారు. ఇట్లగునపుడు

“కృతేచ ప్రతికర్తవ్య మేష ధర్మ స్సనాతనః”

అనున్యాయమున నేనుబ్రతివిభానము చేయుట కర్తవ్యంబుగా నున్నది.

ఇంకేకాదు. తద్దృంధభూమికయందు కే. వి. లక్ష్మణరావు ఏం. ఏ. గారు “వీరియభిప్రాయములు (ఏకభద్రరావుగారి యభిప్రాయములు) కొందఱకు సమ్మతములు గాక పోవచ్చును. కొన్నిసందర్భముల నేయ్యవి ప్రమాదజనితంబు లయినను గావచ్చును. కాని ఏవిషయమును గుఱించి యైవనను, నుపక్రమించువారు సంపూర్ణముగఁ దమస్థాదయంబును విప్పి చెప్పినం గాని చర్చనీయాంశంబులు వెల్లడియగుట లేదు. అందువలన వారికిఁ గొంతస్వాతంత్ర్యం లిచ్చుట ధర్మ మని తలంచి మే మిగ్రంథకర్తగారియభిప్రాయముల విషయమున కోత్యము గలుగఁ జేసికొనినవారము గాము. సహృదయు లగు చదువరు లిందు సంపూర్ణము లవశ్యము లని తోచినచో మాకును గ్రంథకర్తగారిని దెలిపిన గృతజ్ఞులమై యుండు గలము. అని మాహాటిపదమ

వరులయందు నిరవగ్రహానుగ్రహభరణమున నొంత స్వారంత్రము గలుగఁ జేసి యున్నారు.

గ్రంథకర్తగారు అవతారికయొక్క 14 వ పేజీలో "వెలు గోటివారి వంశచరిత్రముయొక్క ప్రతి నొక్కపానిని దయచేయగా ... స్వీకరించి యామూలాగ్రము బరించితిని. అందు చరిత్రబద్ధములు గానివిషయము లనేకము బుండుటచేత నాయభిప్రాయభేదమును తెలుపవలసి వచ్చినది. అందులకు మిక్కిలి చింతించుచున్నాను. చరిత్రమునందు వారివంశవిషయమై నే జేసినసిద్ధాంతములను సహేతుకముగా దోషము లని నిరూపించినయెడల వానిని దీనికనుబంధముగాఁ బ్రకటింతును" అని ప్రతివిధానమున కనుమతిప్రజానంబు చేసి యున్నారు.

ఇవన్నియు మదీయాంతరంగంబునఁజేరి యత్సాహమునుహ్వరి గఁ జేయ నే నీవనికఁ బూనుచున్నాఁడను.

వదయహృదయులు సారాసారవివేకతురులునగు సహృదయు శిరోమణులు రాయంచలు నీరక్షీరవివేకంబు చేయుభంగి నేతద్ద్రంభ ద్వయగతంబు లై నవిషయంబుల యుక్తయుక్తంబులు పరిశీలింప మిక్కిలి యభ్యర్థింపఁబడుచున్నారు.

ఇట్లు 'విద్యద్విధేయుఁడు

వె - సచాశివశాస్త్రి

 ఈపుస్తకము వలయుచారు నల్లూరుజిల్లా వేంకటగిరిజను నివాసులగు తి. జగన్నాథముగారికి ప్రాసికొనిన నుచితముగ లభించును.

శ్రీ ర స్తు.
శ్రీ గణేశాయ నమః.

ఆ ■ ధ చ రి త్ర వి మ ర్శ ము.

శ్రీ. ప్రహ్లాదాచార్యుహాశమనం ప్రణిపత్య గజాననమ్
అర్చితార్చనః కోఽపి యథామతి నివార్యతే.   ౧
పరహృదయాహరణైకప్రవీణతాన్యగృహస్సమాకృప్తాః
అపి మత్ప్రయాస మేనం సఫలీకర్వంతు సర్వథా సుఖియః

శ్రీచిలుకూరు పీఠభద్రరావుగారు 1912 వ సంవత్సరము
మేసెల 30 తేదివి, విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాలలోఁ బ్రకటింపఁబడిన
తమ యాంధ్రచరిత్ర ద్వితీయభాగమధ్యయుగము నాచవప్రకరణమున
178 వ పేజీలో ■ రేచర్ల బేతిరెడ్డి రేచర్ల నామిరెడ్డి " అని
యుపక్రమించి 181 ■ పేజీ తుదివఱకు బేతిరెడ్డి నామిరెడ్డి కన్న
యైవస్లును గాకతిగణపతిరాజ్యకాలమువఱకు జీవించియుండవట్లును
వ్రాసియున్నాడు. అయ్యది క్రిందివిధముగ నున్నది. —

■ పీఠ లిఱువును (బేతిరెడ్డి నామిరెడ్డి) సోదరులు, అయిన
నిం చెరడు పెద్దయో పీఠడు పిన్నయో నిశ్చయింప నాకరము గాన
రాకయున్నది.....రేచర్ల నామిరెడ్డి శ్రీ. శ. 1195 వ సంవత్సర
మునఁ బిల్లలమట్టిగ్రామమున.....శాసనము వ్రాయించెను.
.....ఈశాసనమందుఁ దనతల్లిదండ్రులనాచమములను మా
త్రమే పేర్కొనియెను గాని, తనవంశము వర్ణించి యుండ లేదు. తా
నెచ్చటివాఁడో తనకుఁ గలచిరుదావళి లెట్టివాఁడనినయితము
లేర్కొనియుండ లేదు. అయినను శ్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమునఁ

చిల్లలమఱ్ఱగ్రామమువందు.....మరియొక శాసనము బ్రాహ్మణులను, ఆ శాసనములోఁ దనవంశమును దనకు గలవిరుదాక్షిణ్యమును బేర్కొనెను.....ఇతని శాసనములో నెచ్చటను బేరిరెడ్డినామము గానంబడదు. సకలగుణగణాలంకార, అమవగంటిపురవరేశ్వర, వీరలక్ష్మీనితేశ్వర, దోర్భలభీమ, రణరంగరామ, వితరణకర్ణ, శౌర్యసంపన్న, పతిహితాంజనేయ, శౌచగాంగేయ, సత్యరత్నాకర, దువ్వజనభీకర, మినుమకులాదిత్య, సుభటసంస్తుత్య అనువిరుదము లీతనికిఁ గలిగి యున్నట్లుగా నీ శాసనమునం బేర్కొనఁబడియెను. క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరములో బేరిరెడ్డిభార్య యెఱ్ఱక్కసానమ్మ శాసనములో నామిరెడ్డి శాసనములోని వంశావళియే సరిగాఁ జెప్పఁబడినది.....నామిరెడ్డి పేరెత్త లేదు. మఱియును నామిరెడ్డి శాసనములో నామిరెడ్డికిం గలవిరుదావళుల బేరిరెడ్డికిని చెప్పఁబడియెను. ఇంతియ గాక ఎఱ్ఱక్కసానమ్మ శాసనమునాటికి బేరిరెడ్డి బ్రతికియున్నట్లు గన్పట్టదు. అదియునుంగాక యా శాసనములో ఎఱ్ఱక్కసానికి బేరిరెడ్డివలన మల్లారెడ్డి యనుకుమారుడు జనించె నని చెప్పఁబడుటయే గాక యాతనిగుణవిశేషాదులును పొరువపరాక్రమములును వర్ణింపఁబడినవి. ....ఈ శాసనములు మూడింటిని బరిశీలించగా నీక్రిందివిధమునఁ దోచుచున్నది. క్రీ. శ. 1195 సంవత్సరమున బేరిరెడ్డి యామనగల్లుదుర్గమున కధిపతియై పరిపాలనముఁ జేయుచు ఎఱ్ఱక్కసాని శాసనములో నుదాహరింపఁబడినవిరుదావళులను వహించి యుండె ననియు, ఆ కారణముచేత వతనితమ్ముడైన నామిరెడ్డి అప్పటి శాసనములను వహించి యుండలే ననియు, క్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమునాటికి నామిరెడ్డి యాచిరుదములను వహించుటచేత నప్పటికి బేరిరెడ్డి మృతినొంది యుండె ననియు, అతని మరణానంతరము తమ్ము డాచిరుదములనే వహించి యామనగల్లుదుర్గ

మున కథిపరియై యుండెననియు దేటపడుచున్నది. క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరమువఱకు బేరిరెడ్డి బ్రతికియున్న యెడల క్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున నరసిరెడ్డి డైననామిరెడ్డి అన్నగారిబిరుదములను వహించుచాలడు. తనకు తనసోదరునకు నట్టిభేదభావమే లేనియెడల క్రీ. శ. 1195 సంవత్సరమున నట్టిబిరుదావళులు భరించు కుండుట తటస్థమను, కాబట్టి రేచర్ల బేరిరెడ్డి మొదటి ప్రతాపరుద్రుని కాలములోనే యుండెను గాని గణపతిచక్రవర్తి కాలములో లే దని చెప్పవలసి వచ్చుచున్నది * అని.

దీనిసాంగత్యాసాంగత్యములు తేటపడుటకు మున్ను గ్రంథ కర్తగాదు వ్రాసిన పై విషయములలోని కొన్ని యంశములు విమర్శించి గ్రంథస్వభావమును దేటపడుచున్నాను.

అనధఃపూరు. తొలుత, 'వీర లిజువును సోదరులు, అయిన నిం దెవడు పెద్దయో ఎవడు పిన్నయో నిశ్చయింప నాకరము గాన రాక యున్నది.' అని వ్రాసి తరువాత నామిరెడ్డి శాసనస్వరూపము నుపవ్యసించునపుడు 'ఇతని శాసనములలో నెచ్చటను బేరిరెడ్డి నామము గానంబడదు * అనియు ఎట్టిక్కడనమ్మ శాసనస్వరూపము నుపవ్యసించునపుడు 'నామిరెడ్డిపే రెత్త లేదు' అనియు పైసంక యమునే దృఢపఱచి వారల జ్యైష్ఠ్యకానిత్యనిర్ణయం బెచటను జేయకయే, తుదికు 'ఁజిలనరెమ్మ డైననామిరెడ్డి' అని మొదలుగా నామిరెడ్డి కనిపూ డైనట్లును బేరిరెడ్డి జ్యేష్ఠు డైనట్లును నిశ్చయమును బెలిపి యున్నారు. తరువాతి గ్రంథమున వైన బేరిరెడ్డి జీవన మరణకాలములనే యన్వయవ్యతిరేకములతో నిర్ధారించిరి గాని యాచిత్యము నెత్తికొన రైరి. ఇందువలన బూర్వాపరస్వగ్రంథవీరోధము నవధరింప లే దని యేర్పడుచున్నది. ఈవిషయము ముందు సవిస్తరముగ వ్రాయఁబడును.

మితయు "నామిరెడ్డిశాసనములో నామిరెడ్డికిం గల బిరుదావళులే బేరిరెడ్డికిని చెప్పబడియెను" అనియు "అశ్వనిమరణానంతరము తమ్ము జాబిరుదములనే వహించి" అనియు విధారణముగ వ్రాసియున్నారు. అట్లు వ్రాయుట గ్రంథకర్తగారి పొరపాటును జాటుచున్నది. నామిరెడ్డికిం గల బిరుదావళులే బేరిరెడ్డికిని చెప్పబడి యెను అనుటవలన నాబిరుదములుమాత్రమే చెప్పబడినవి కాని తదంతయు లగు బిరుదములు చెప్పబడ లే దని యర్థ మగు చున్నది కదా! ఎట్టిక్కశాసనములో బేరిరెడ్డికి "స్వామిద్రోహ రగంధ బేరినదండ" అను రెండుబిరుదములు, నామిరెడ్డికి లే వట్టివి చెప్పబడి యుండినను, ఈయాంధ్రచరిత్రమున నామిరెడ్డికి బరనారీ కూర అనుబిరుదము గాన రాక యుండినను, వీరభద్రరావుగారు నామిరెడ్డికిం గల బిరుదావళులే బేరిరెడ్డికిని చెప్పబడియెను అని వ్రాయుట ఏవకారాధం బరయమిని గలిగినపొరపాటుని తేటపడక మానదు. ఇట్లు "అశ్వనిమరణానంతరము తమ్ముజాబిరుదములే వహించి" అని వ్రాయుటయు, బైయర్థమును బలపఱచుచున్నది. తమ్ముని బిరుదములలో, బైమూఁడుబిరుదములు లేనపుడు అన్న బిరుదములే తమ్ముడు వహించినవాఁ డెట్లుగును? గ్రంథకర్తగా రాయాశిలాశాసనములను దాము స్వయముగఁ జూచినవారు గారున్నడు, నీవట్టునఁ దమ గ్రంథమునకు మార్కక యైనవెలుగోటివారివంశచరిత్రములో వెల్లడిపఱుపఁబడిన శాసనములను దుదివఱకుఁ జదివికొనియైన వ్రాయుట యుచితంబై యుండె. అట్లు వ్రాయమిచే బైదోషములు ప్రసక్తించుటయే కాక యీయాంధ్రులచరిత్రముయొక్క యుపోద్ఘాతమున 24 వ పేజీలో "వెలుగోటివారివంశచరిత్రము వామనాల్పగ్రముగాఁ జరించి తిని" అని వ్రాయుట యన్వరే బనుటయుఁ బ్రసక్తించుచున్నది.

ఇదిగాక, మూడవకాసనముయొక్క స్వరూపము. నువ్వ
సింహుడు నువ్వును నకాండకాండముగ = ఇందియగాక ఎట్టక్కసాది
కాసనమునాది బేరిరెడ్డి బ్రతికియున్నట్లు గన్పట్టదు" అని స్వాధీశా
యము నావిష్కరించివారు. కాసనస్వరూపమును వివరించుచు వది
తుదిముట్టనిదే నడుచు నిట్లు స్వాధీశాయము నుగడించుట యసంబద్ధ
ముగాఁ జూపబడినది. "ఈకాసనములను మూడింటిని బరిశీలించగా
నీక్రిందివిధమునఁ దోచుచున్నది" అనువాక్యముక్రిందిస్వాధీశాయ
త్రకటగ్రంథముననే యీవాక్యము వ్రాయఁ దగి యుండను.

ఇట్టిదోషముల కీగ్రంథము పుట్టినయిట్లుగుటచే వాని నెల్ల నల్లి
చూపుట గ్రంథవిస్తరముఁ జేయు నని స్థానీపులకన్యాయమున నియ
మాత్రముఁ జూపి ప్రకృతము ననునరించుచున్నాఁడను. చూచుడు.

తొలుత "ఇం దెతడు పెద్దయో ఎరడు పిన్నయో నిశ్చ
యింప నాకరము గానరాక యున్న" దని వ్రాసిన వీరభద్ర
రావుగారు బేరిరెడ్డి యన్న యనియు నాదిరెడ్డి తమ్ముఁ డనియుఁ
నిశ్చయించి వ్రాయుట పరస్పరవిరుద్ధముగ నున్న దని వెనుక
వ్రాసి యుంటిని. ఆవిషయములో నాకరేఖ 180 పేజీలో వీర
భద్రరావుగారు కాసనత్రయఫలితార్థమును వ్రాయవలెను "ఈకాసన
ములను మూడింటినిపరిశీలించగా నీక్రిందివిధముగఁ దోచుచున్నది. క్రీ
శ. 1195 సంవత్సరమున బేరిరెడ్డి యాచునగల్లుదుర్గమున కధిపతియై
పరిపాలనము జేయుచు నెట్టక్కసాదికాసనములో నుదాహరింపబడిన
చిరుదానములను వహించి యుండె ననియు ఆకారముచేత తమ్ము
డయిననాదిరెడ్డి యప్పటి కాలిదుడములను వహించి యుండలే ననియు"
అని మొదలుగా వ్రాయుటచేత బేరిరెడ్డి యన్న యనుటకు వారాజు
1195 సంవత్సరమున పరిపాలనము జేయుచు చిరుదానములను వహిం

కుట కారణ మనియు, నామిరెడ్డి తమ్ముఁ డనుటకు సరం దప్పటి కాచిరు దములను. వహించ కుండుట కారణ మనియు వారిభావోపేక్షకుడు న్నుడి కదా ! అని యన్నచో దాని నివృత్తింపెదను.

ఇయ్యది నిష్ప్రమాణ మయినకల్పనంబు. ఎందుకనిన. అసంభ త్యమున బేరిరెడ్డి యామిరగల్లురాష్ట్రము నేలుచు బిరుదములు వహించి యుండవనుట సర్వప్రమాణములకు మూరం బైనయది. బేరి రెడ్డి యిట్లు నేయుచుండ ననునది మనము చూచినవారము కాముకదా ! కాబట్టి యది ప్రత్యక్షసిద్ధ మనుటకు నీలు లేదు. అట్లు చేసి యుండవచ్చు నని యాహించుటకు సరియైనకారణము గానరాదు. అప్పటికి నామి రెడ్డి బిరుదములు వహింపకుండుటయే కారణ మన్నచో వన్యోన్యక్రయ దోషము ప్రసక్తింపదు. 1195 సంవత్సరమున బేరిరెడ్డి పరిపాలనముఁ జేయుచు బిరుదములను వహించియుండినకారణముచేతఁ దమ్ముడగు నామిరెడ్డి యప్పటి కాచిరుదములను వహించి యుండ లే దని వ్రాసిన పీఠభద్రరావుగారు నామిరెడ్డి బిరుదములను వహింప కుండినకారణము చేత బేరిరెడ్డి వహించి యుండ నని యాహించినచో వన్యోన్యక్రయ దోషము ప్రసక్తింపక మానదుకదా ! ఒకవేళ సాకారణముచేతఁ దమ్ముఁ డగునామిరెడ్డి యనువాక్యమును వ్రాయుట తప్పనియొప్పి కానన ప్రమాణసిద్ధం బయిననామిరెడ్డియొక్క బిరుదమహాసీభావ దూపకార్య ముచేత బేరిరెడ్డి బిరుదములను వహించియుండ ననుకారణము నూహిం చెద మన్నచో, గార్యముచే గారణానుమానము కాప్రసిద్ధ మయినను నామిరెడ్డి బిరుదములు వహించుటని బేరిరెడ్డి వహించుటకును గార్యకా రణభావము క్లృప్తము కాదు. కారణం బవఁగాఁ గార్యనియతపూర్వవృత్తి యగునది. ఏది లేనందున నేకార్య ముదయింపదో అది దానికి గారణ మగును. తండచక్రకులాదులు లేక ఖటము బనింపదు గాన ఖట

మునకు దండెదులు కారణముగా నున్నవి. అట్లు బేతెరెడ్డి బిరుదవహనము లేనచో నామిరెడ్డిబిరుదవహనాభావము సంభవించినయెడల నారెంటికీ గార్యకారణభావము కృష్ణమని చెప్ప నొప్పును. అట్లు లేదు. బిరుదములను వహించుటయు మానుటయు, ఎల్లవారలను బూర్వబిరుదములను వహించియే తీరవలయు ననునిర్బంధముయొక్క కలిమిలేముల యధీనములు కావు. ఈవిషయము సప్రమాదముగ ముందు నిరూపింపఁగలను. కాబట్టి పైరెంటికీ గార్యకారణభావము కృష్ణము కాదు. అది కానపుడు నామిరెడ్డి వహించుచుచే బేతెరెడ్డి వహించి యుండె నని యూహించుట కలవి కాదు.

ఒకవేళ సిగ్రీంథకర్తగారియభీష్టప్రకారము పైరెంటికీ గార్యకారణభావ మంగీకరించి చూచినను నామిరెడ్డిబిరుదములను వహించు కుండుటచేత బేతెరెడ్డి వహించియుండె నని యూహించుట సాధ్యమదము. ఎందు కనిన, నామిరెడ్డిబిరుదములను వహింప కుండుటకు, బేతెరెడ్డి వహించుచుండుటయే కాక కారణాంతరములు నూడఁ బెక్కు యుండ వచ్చును. తొడియో మఱియొకత్యేష్టప్రభాతయో పిశ్యవ్యాదులో రాజ్యము చేయుచుండినను వీరిమఠమున నామిరెడ్డి బిరుదములు వహింపక యుండ వచ్చును గదా! ఇట్టిస్థితిలో, నామిరెడ్డి బిరుదవహనాభావరూప మైనకార్యముచేత బేతెరెడ్డియొక్క బిరుదవహనపరిపాలనములే యెట్లూహింపఁ దగును? ఇదిగాక 1195 వ సంవత్సరమునాటి నామిరెడ్డికాననములో, నాయన బిరుదములు వహింపనట్లు మాత్రమే యగమయన్నది గాని, పరిపాలింపక యుండిన ప్లగవ తదు. ఇట్లు కాననమున నున్న కేవల బిరుదవహనాభావముచేత నామిరెడ్డి యప్పటి రాజ్యము చేయుచుండలే దనియు, నందువలన మఱి యొకండు రాజ్యము చేయుచుండిన యుండ వచ్చుననియు మాత్రమే

పై యాహాయముఁ బూర్వముగాని. బేలిరెడ్డి బిరుదవహనపరిపాలనములనే యెఱుఁగఁగోరవచ్చును? పై యాహాయముఁ బూర్వములను దేములను బ్రతి పురుషులను వహించియే తీరవలె వనియు నిన్న యుండఁగాఁ దమ్ముఁడు వహించఁ గూడ దనియు నిర్బంధము బున్న నే సిద్ధించును. అట్టి నిర్బంధములు లే వని ముందు నప్రమాణముగ నిరూపించఁగలను. అది లే నపు డైదిగము లైన బిరుదవహనతదభావములచే జేయఁబడిన పైయూ ఘోలు నిరాధారములై సకలకామాపములవలెఁ దమంతనే మాలిపోవు వని వ్రాయఁబడి లేదు. ఇందువలన బేలిరెడ్డి బిరుదములు వహించి తరిపాలనము నేయుచుండె ననుట యనుమానప్రమాణసిద్ధంబును గా నేరదు.

ఉపమానం బతివ్రత క్తం బనుట సుప్రసిద్ధంబు. ఇఁక నీవిషయము లో కాల్పప్రమాణము గగవళిసమమునకన్న దుర్లభంబు. నాటికి బేలిరెడ్డిపై విధముగ నుండె నని బోధించుకావనములు గాని గ్రంథములు గాని లేవు గదా! అది లేనపుడు 1195 సంవత్సరము నాటికి బేలిరెడ్డి శాఖ్యము నేలుచు బిరుదములను వహించియుండె నని చెప్పట నిర్మాతరులు గాక మానదు. ఇట్లు ప్రత్యక్షాదిప్రమాణమారంబై నిర్మూలమైన బేలిరెడ్డి బిరుదవహనముచేత, నాయన యన్నయై యుండెననియు, శాకారణముచేత నామిరెడ్డి తమ్ముడై యుండె ననియు నూహించుట గాని, కాననదృష్టం బగునామిరెడ్డి బిరుదవహనాభావముచేత వతండు తమ్ముడై యుండె ననియు, నాకారణముచేత బేలిరెడ్డి యన్నయై యుండె ననియు నూహించుట గాని సాహసైకరణం బును నిర్వివాదాంశంబు.

ఇఁక, ఎట్టికన్యాసానయ్యకావనమునాటికి బేలిరెడ్డి బ్రతిఁ యున్నట్లుగన్పట్ట దని నిర్ణయించుటకు గ్రంథకర్తగారు కేతువు లేనిదిగాని యెందరిో బానివిమర్శ మీపు డవశ్య కర్తవ్యంబు. ఇతర

నుదాహరింపఁబడిన పారిగంధమును కూడ క్రీ. శ. 1195 వ సంవత్సరమున నామిరెడ్డి విరుదములను వహించుకుండి క్రీ. శ. 1202 వ సంవత్సరమున వహించి యుండుట యందుకు ముఖ్య హేతువుగా పాఠ కలంచినట్లు గానఁబడియెడి. ఇందులో నామిరెడ్డి విరుదములను వహించు కుండుట బేరిరెడ్డిజీవనమునకును, వహించుట మరణమునకును హేతువుగా నెంచి యుండవలెను. అయిన నిది హేతువులు కాఁజాలవు. ఎందు కనిన. నామిరెడ్డి విరుదములు వహించుకుండుట బేరిరెడ్డిజీవించుట వలననే కాక కారణాంతరమునఁ గూడఁ గలుగ వచ్చును. మఱియొక శ్లేష్ఠ భాత్యుండినను చిత్తవ్యాధి రాజ్యాధ్యులుండినను గూడఁ గలుగ వచ్చును గదా! నామిరెడ్డికి బేరిరెడ్డి తక్కువ సంవత్సరములు గాని, చిత్తవ్యాదులుగాని లేరని మన ముట్లు చెప్పవచ్చును? ఈయాంధ్ర చరిత్రముయొక్క 907 పేజీలో “గణపతిచక్రవర్తి దుద్రాచిని యనుచో క్కీకూతురుమూలమే గల దని చెప్పటకు సాధ్యపడదు. గణపతి యనుకొమార్త మఱియొకరే గల దని భాస్కరకటక శాసనమునఁ చెప్పఁబడియుండ లేదా? ఇంకను గూతులు లేరని యెట్లు సిద్ధాంతీకరింప వచ్చును?” అని ఏకభద్రరావుగారు కూడ వ్రాసినవారే గదా!

ఇట్లు నామిరెడ్డి విరుదములను వహించుట బేరిరెడ్డిమరణమువలననే గాక యితరులనురణమువలనఁ గూడఁ గలుగ వచ్చును. తనకన్న నితరులు రాజ్యాధ్యులై నవారు లేక నేనే కదా నామిరెడ్డి రాజ్యమునకు వచ్చి యుండవలె. లేదా, అన్న జీవించియుండినను రాజ్యవిభాగము చేసికొనియుండినచో విరుదములను వహించుట సులభము. కాఁబట్టి నామిరెడ్డి విరుదవహనాభావముచేత బేరిరెడ్డిబ్రతుకును, అతనివిరుదవహనముచేత బేరిరెడ్డిమరణమును నూహించ వలయువడదు.

మఱియుఁ బ్రతిప్రయోగము దనుపూర్వకముల విరుదములు వహించియే తీర వలెననియు, అన్నయ్యడఁగాఁ దమ్ముడు విరుదములు

వతారము నూడ దనియు నిశ్చంభము బుండిననే కాని యాయమాహా
స్థిరవదేశాలను. అయ్యది దుర్లభములు. పూర్వలభితుడములను
వహించకయే యుండువాడును, అన్నయున్నను వహించువాడును,
ఇందలో యగవతుడున్నాడు గదా! ఈ వెలుగోటివారివంశములో
రి. క. తరము మాధవరావు కా. ౪. 1849 సంవత్సరమున స్థాపించిన
శిలాశాసనములో, దమపూర్వలభితుడములను వేనిని దాను వహించి
కట్లు వ్రాయించలేదు. ఇచ్చటివా రెవరును బ్రాచీనులభితుడములను
వజ్రులుగ వహించ రనుట సర్వానుభవసిద్ధము. కావున లిరుడ
వహన మైర్చికమే కాని నిశ్చలము కాదు. రి. క. తరము మాదా
నాయుడు తమయన్నయైన యనపోతానాయుడు రాజ్యధురంధరుడై
యుండఁగనే తనచే నుమాను హేళ్యరములో స్థాపించుబడిన శిలాశాస
నములో “వృ. సి. శ్రీమహామండలేశ్వర రాయగాయగోవాళ గజ
దళవిఫాల భుజబలభీమ ఖడ్గనారాయణ సోమకులవరకురా మేర్యా
దిగా లిరుడములను వహించినట్లు వ్రాయించివాడు. ఈశాసనము కా.
౪. 1298 సంవత్సరమున వ్రాయఁబడింది. అపుడు వీరి యన్నయగుభవ
పోతానాయుడు రాజ్యము చేయుచుండె వనుట వారిశాసనములవలన
స్పష్టము కాగలదు. కాఁలటి అన్న యుండఁగాఁ దమ్ముడు లిరుడ
ములను వహించఁ నూడ దనియునును దుర్లభము.

ఇదిగాక దేలిరెడ్డియొక్క శేవనమరణములను గూర్చి వీరభద్ర
కావుగారుచేసిన యూహలకు మొదట దేలిరెడ్డి యన్నయే కాని
తమ్ముడు గాఁ దనియు శ్రీ. ౪. 1195 సంవత్సరమునాటికి లిరుడ
ములను వహించియే యుండఁ గాని వహించకుండ లే దనియు రెండు
నిశ్చయము లుండి తీరవలయు. అట్లేవ్రమాణముచేతను మైగంభకర
గానీ నిర్లయిరియొందినవారు కారు. ఇంతమాత్రమే కాక “ఇరి
తరము పెద్దయో ఎక్కడు వీన్నయో నిశ్చయించ వారము గాన

రాజ యశస్సే" దని వ్రాసినారు. ఇందువలన బేతిరెడ్డి పెద్దయ్యయ్య
యందు పనియు దిరుగములను వహించియే యుండినదియు నిశ్చ
యము లేదనుట స్పష్టము. ఇది వెనుక విస్తరముగ వ్రాయుంబడియె.
అనిశ్చయము లేనపు డీ హేతువులు బేతిరెడ్డి జీవనమరణముల నన్ని
సాధింపఁ గల్గునో? కాబట్టి ఈయవి దుష్ట హేతువులయి గ్రంథకర్త
గారియభీష్టమును సాధింపఁ జాల వని యెఱుంగువది.

ఇవి దప్ప మఱి యొక హేతువు వ్రాయుంబడలేదు. ఎట్టిక్క
సానమ్మకాననస్వయాపాపన్యాసమధ్యమున నాకస్మికముగ "ఇంతియ
కాక ఎట్టిక్కసానమ్మకాననమునాటికి బేతిరెడ్డి బ్రతికియున్నట్లు గన్ప
ట్టదు" అని రావుగారు వ్రాసినందున నాకాననమున నెద్దియో వీరి
మభీష్టమును సాధింపఁగలిగిన బలవత్తర మైనయాధార ముండి యిట్లు
వ్రాయుటకు వీరిని దొందరాపెట్టి యుండు నందులేని చూతము. అందు
బేతిరెడ్డి మృతి నొందినట్లో ఎట్టిక్కసానమ్మ వైధవ్యదిహ్నములను
వహించినట్లో యేమేమి యాధారలేకం "ఓగపట్టు నేమా".

ఆకాననమున బేతిరెడ్డినిర్ణవప్రస్తావమున.

"శ్లో. యస్తత్కాలశిఖయతే న నయతి శ్రోదేన పర్యం కయమ్.

అహువిదైర్భవైర్భగ్నైర్భాజితో

యః ప్రత్యాదదతే ఋతం నను భృశం యస్తా ద్విజా స్సానవః.

అనుశ్లోకములలో శిఖయతే నయతి అదదతే అని వర్తమా
నక్రియలు ప్రయోగింపఁబడినవి, శిఖయతే నయతి అదదతే. అను
వని శిఖదేవదాధాతువులపై లట్ప్రత్యయమున నిష్పన్నంబు
లైన పనియు వర్తమానే లట్ అను సూత్రమాచలన లట్ప్రత్యయము
వర్తమానార్థమునఁ బ్రయోగింపఁబడుననియు వర్తమానర్థము ప్రాక
ర్థావసరమాత్ర క్రియాశ్రయత్వయావననియు శాస్త్రప్రసిద్ధఁ బే కథా

శ్రీమద్రామాయణ కవితాసారమును బట్టి చదివినచో యందు
నెరుగు నిర్దిష్టము.

ఇక నెట్టిక్కావచ్చువర్తన ప్రస్తావనలు జారము. అందు
 "శ్లో." నర్తకు ధర్మము పతివ్రతార్థ ధర్మ విధి క్రితపడునివృత్తాయాః
 మైవాః కలకాః పరిపూరయంత్యాః క్రితాతిధిత్తం శివవల్లభాయాః
 గారీపదాంభోరుహాయగ్గ భూరిభక్తివభావోద్ధితభవ్యభాగ్యా
 యాకల్పవల్లి పద్మకీ శ్రీతానాం సంపత్సమృద్ధి స్సతతంజనానామ్
 అనుశ్లోకము లగవడుచున్నది. దీని యర్థము:—నర్తకధర్మములలో, పతి
 వ్రతార్థధర్మమునందు నెక్కువక్రిత గలదియు, సమస్తము లై వయాళ
 లను, లేదా, యెల్లరయాశలనుభరిపూరించునదియు, నగుశివప్రియ వైవ
 గారీపదయుగ్గచిత్రమును యేమి సంకనింపః తేయుచున్నశ్లో
 యనియు, గారీపదామృతయుగ్గమునం దధిక మైనభక్తివభాముచేర
 మించిపమనోజ్ఞ మైకభాగ్యము గలదియు, అశ్రీతులకుఁ గల్పలతాసదృ
 శియు జనుల కెల్లపును సంపత్సమృద్ధిరూపయు నేమియో యని యగు
 చున్నది. ఇందు క్రితాతి యనువర్తమానక్రియను బట్టి కానవస్థాపనము
 నాటికి నెట్టిక్కావచ్చు గారీపూజ మెవర్చుచుండె ననుట స్పష్టము.
 వివాహాదినము మొదలు నిత్యము గారీపూజ నొనరించుట ముఖాసనీ
 ధర్మంలే కాని విధవాధర్మంబు కాదు. అప్పటి కామి విధవయ్యు
 యుండె నేని మెరుకటిమహాసనీధర్మంబు లప్పుడు వర్తిండుట కరం అప
 మంజనం అని వ్రాయ వక్కం లేదు.

॥ శ్రీకృష్ణ-సావజ్ఞ కావచం కావచో విష్ణు చూచిన కావచస్థా
 పవనువాటి శ్రీకృష్ణ-సావజ్ఞ సాధాగ్యదినములు వహించియుండి
 కష్టం బెప్పుకొనుటవలనను తర్తయగు బేరిరెడ్డిని వర్ణించునపుడు తర్త
 మూసకైయిలను బ్రయోగించుటవలనను కావచస్థాపవనువాటి బేరి

రెడ్డి జీవించియు యుండె ననుట ప్రస్తుతం బగుచున్నది. ఇందులకుఁ బూర్వగా శతాబ్దములకంటె ముంజుమాం వజ్రాభిషేకమునకు భక్తియు అనున్యాయమున గ్రంథకర్తగారి కిష్టసిద్ధి గాక పోవుటయే గాక మైగా వనిష్టముగూడ భుజియుచున్నది.

ఇందువలన వీరభద్రరావుగారు 180 వ పేజీలో “చిత్రావతి ములను మూడింటిని బరిశీలించగా అనిముదలుకొని “గణపతిచక్ర వర్తికాలములో లేతిరెడ్డి లే చని చెప్పువలసియున్నది” అనుటకు ప్రాసివగ్రంథము సుమారునిర వ్తం బగుటయే గాక 181 పేజీలో “లేచర్ల లేతిరెడ్డిని గూర్చి కాననములవలన గ్రహింపవలసివచ్చితిని విద్వయే. లేతిరెడ్డి క్రీ. శ. 1195 సంవత్సరమునకు దర్బార మృతి నొంది యుండ వలయును. క్రీ. శ. 1196 సంవత్సరము మొదలుకొని మొదటిచక్రవర్తి రుద్రునిపాదకుఁ జగుమహాదేవరాజు క్రీ. శ. 1199 సంవత్సరమువఱకు బరిపాలనము చేసి ఆసంవత్సరమున దేవగిరిరా జైన జైత్రపాలునిలో జరిగినయుద్ధమునందు మృతి నొందెను. ఆమనగంటిచక్రవర్తి లేతిరెడ్డి గూడ మహాదేవరాజుతో యుద్ధమునకుఁ జొయి మరణము నొందె యుండవలయును” అని ప్రాసివగ్రంథముగూడ నిర వ్తం బగుచున్నది.

ఇట్లే ఆతటిలో హర్షితుమాంసపాథునిశ్వప్రయోగవిజ్ఞానపాఠముల వదలికీర్తితానామూర్త స్వప్రత్యయంచేత “అని వక్కాణించుమనఁబడి కాళిదాసువలే తనపాండిత్యమునందు సమృద్ధి లోక యుండఁగావీరభద్ర రావుగారికి స్వపాండిత్యమునం దెంత దృఢమైన వమకమో! లేతిరెడ్డి మరణమునే గాక మరణస్థానమునుగూడ నిర్ధారించుచున్నాడు.

ఇక నిల్లు వీరు చేసినవ్యవస్థ సంగీతంపక క్రీ. శ. 1248 సంవత్సరమువఱకు లేతిరెడ్డి జీవించియు యుండె నని నిశ్చయించినచో వాని రెడ్డి క్రీ. శ. 1195 సంవత్సరమున చిరువములు వహించుటకు గాక

లేమని యన వత్తు లేమో! అది పొసగదు. ప్రతిపురుషుడును
తై వాచివిరుడములను వహించియే తీర వలయు నని నియమము లేదని
తెనుక వ్రాయబడియో గదా! ఒకవేళ వారియభీష్ట ప్రకారముగ్రీ.
శ. 1199వ సంవత్సరమున బేతిరెడ్డి మృతి నొందినందునఁ దమ్ముఁ దైవ
నామిరెడ్డి రాజ్యమునకు వచ్చి యున్న గారివిరుడములను వహించి వని
యొప్పికొన్నను మఱియొక యాజ్ఞేపము రాక తీరదు. ఏమనిన—
అన్న గారు గతించినతర్వాత నామిరెడ్డి వాచినకలవిరుడములను వహించఁ
దని యుండఁగా స్వామిద్రోహగండ, బేతవండ అనురెండువిరుడము
లను మానుట తేమి కారణం బని.

దీనికై యన్న గతించునప్పు దారెండువిరుడములను వెంటఁ
గొని పోయి యుండు నని యూహించెదరా? మహానుభావులు గదా!

ఇట్లు నామిరెడ్డి విరుడములు వహించుమీఁ గారణము నూహిం
చినవారు నామిరెడ్డియొక్క గ్రీ. శ. 1195 వ సంవత్సరమునాటి
శాసనము స్వరూపమును వివరింపునపుడు “ఈ శాసనమందుఁ దనతల్లి
దండ్రులనామములను మాత్రమే పేర్కొనియెను గాని తనవంశము
వర్ణింపబడి యుండ లేదు. తా నెచ్చటివాఁడో తనకుఁ గలవిరుదావళు
లెట్టివో వానినిపైతము పేర్కొని యుండ లేదు.” అని యా శాసనము
నందు మూఁడురోపములైన జాపియుండియు నొకవిరుదావళులు వహిం
నమీ కే కారణము నూహించిరి కాని వంశము వర్ణింపబడి నునికి
పట్టు చెలువమీ కే నేల కారణము యూహించక వదలిపెట్టిరో తోచ
కయ్యె. అన్న యుండఁగాఁ దల్లిదండ్రులనామములు లేక, విరామహ
ప్రతిరామహాద్రిరాచీనులనామములు, ఉనికిపట్టులు తెలుపుట కర్హత
యుండ దని యూహించి యుండు లేమో!

విశాఖపట్నం కావడములకడకుఁ జని వానిం బాటచాచిఁ దిగి
యూపంక యీమూలు దీక్షు. నామిరెడ్డికాసనవ్యయమునకుఁ గావకడ
మున్నట్లు స్థలభేదముండు నని విరుతలంది యుండును. అట్లుగాను. పి
తలా వృంధమునందే. కాసనవ్యయము వ్రాయించఁబడినది. అదియు నొక
ఊరిధమైన యక్షరములు గలిగి యుండుట మొదలగువానిచే నేకకాల
మందే వ్రాయించఁబడిన దని తేలవదుచున్నది. దేవతాకవిత్వము
నేర్పేటకాలములందు జరిగియుండినను, నాయాకాలములందు దేలు
పును నొకకాలమునందేకాసనములు వ్రాయించుట సంభవించును గదా!
అం దొకదానియందు వంశక్రమము చిరుదములు వ్రాయించి దాని
చేతనే గతార్థమును నని మొందియో రెంటిలో వ్రాయించుట కాళి
లయం దవకాశము లేదునో యొకదానియందు మాత్రమే వ్రాయించి
మిటియొకదానియందు వ్రాయించక మానినట్లు గాన్పించెడిది.

ఇకఁ బైగారణములను బట్టి వ్రాయక మానియున్నచో రెండ
వదానియందే మాన వచ్చును గదా యని శంక యుదయించును. అ
ట్లుగనేని రెండవకాసనమునాటికి నామిరెడ్డికి రాజ్యభ్రంశము గలిగి
చిరుదములు వ్రాయించినవాఁడు కాఁ దని యిట్టి పండితు లూహించఁ
గలుగుదురు గదా! కాన నిది యంతయు విరళద్రావుగారు స్వయ
ముగ నాకాసనములను జూడకయు నందలిశ్లోకములయొక్కమును గమ
నింపకయుఁ బోవుటచేఁ గలిగినదోషము దక్క వేరొందుగాఁ గన్పట్టును.

ఇందువలన 189 వ పేజీలో * వెలుగోటివంశచక్రకారులు
నామిరెడ్డి చేతిరెడ్డి కన్న యని యూహించుచున్నారు కాబట్టి పై
కార్యములకు చిరుదములకు నెట్టిసంబంధము లేదు. నామిరెడ్డినామము
చేతిరెడ్డికి నామాంతర మని చెప్పవచ్చును నలను కాదు. నామిరెడ్డి
కాళ్ళ పైకొని యని చెప్పఁబడినదే గాని యెట్లుకా యని చెప్పవలె

అంధ్ర చరిత్ర విమర్శము

యందు లేదు. వాదముకొను నామిరెడ్డి బేరిరెడ్డి కన్న యనియొప్పు కొందఱు. అతఁడు నహించినవిరుదములచేతను శ్వేచ్ఛుఁ దగుటచేతను క్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున నామనగల్లు ప్రాంతచేతము నతఁడే పరిపాలించు చుండె నని చెప్పక లెప్పడు. అన్ని పరిపాలనము చేయుచుండఁ దమ్మునికి గిరిటము నిచ్చె ననుట యసంవశ్యము గాదా! వాస్తవముచేత నామనగంటిప్రభువులు కిరీటాధిపతులు గారు. కిరీటాధిపతులని యొక వేళ నంగీకరించినను శ్వేచ్ఛుండు పరిపాలనముఁ జేయుచుండఁగాఁ గిరిటము మెసంగ ననుట ధర్మవిరుద్ధము. అని యుదలుగా పీఠభండరావుగారు పేజీలుపేజీలు వ్రాసిన దంతయు. 190 పేజీల = ఎఱ్ఱ కృపానమ్మ శాసనమునాటికి బేరిరెడ్డి మరణము నొందియుండుటచేతనే యామి తన యర్థింటివారియొక్కయుఁ బుట్టింటివారియొక్కయు పంశాధిపత్యము గావించి తనధర్మమును గూర్చి చెప్పుకొనుట తటస్థించినది. అని వ్రాసిన దంతయు సముద్ర ఘోషమువలె నిరర్థకం బని తేటపడక మానదు.

బేరిరెడ్డి తమ్ముఁ డని యెంచినపుడు క్రీ. శ. 1202 వ సంవత్సరమున నామిరెడ్డి రాజ్యము నెలుచు విరుదములు నహించియుండె ననుటయిందుఁ గాని, తర్వాత క్రీ. శ. 1208 సంవత్సరములోపల బేరిరెడ్డి రాజ్యమునకు వచ్చి పూర్వవిరుదములే గాక స్వామిద్రోహకంఠ బేతవదండ అను రెండువిరుదముల నాడించి యుండె ననుట యిందుఁ గాని, అమనగంటిప్రభువులు కిరీటాధిపతులుగా రని యనుకొన్నను గణపతిచక్రవర్తి యనుగ్రహించి బేరిరెడ్డికిఁ దదాధిపత్యము నొసంగి యుండు ననుటయిందుఁ గాని విరోధ మెద్దియుఁ గానరాదు గదా !

ఈకీరీటకాస్త్రీధమును గూర్చి ముందు వివరముల ప్రాంతమును. ఇప్పుడింతదూరము లేనివానికీరీటవాదమును తెలిచిన చిత్రము రావుగారిని గూర్చి యొకటి విచారించవలసి యున్నది.

వెలుగోటివారివంశ చరిత్రములోనియనుబంధమున ప్రాంతముఃబడిన నామిరెడ్డి కాసనద్వయమును వీరు చక్కగఁ జదివి యుండు రనుటకు సందియము లేదు గదా! ఇంతయేల? ఈయాంధ్రులచరిత్రముయొక్క యుపాధ్యాయమున వీరు వెలుగోటివారివంశ చరిత్రమునామూలాగ్రముగఁ బఠించితి పనిచాసియే యున్నారు. ఇట్టివారు నామిరెడ్డియొక్క 1196 వ సంవత్సరమునాటికావనములోని

“శ్లో. నానాభాగయుజో ద్విజేశ్వరభృగో విద్విట్పురచ్చేదిగ
శ్రీవాగీశ్వరపంస్తుతస్య విబుధౌ స్సేవ్యస్య భక్త్యా ౭౪౭ః
ఆర్యాభీష్టవిధానపక్షమనసా యో భక్తియుక్త సదా
రుద్రస్యేవ పదారవిందయుగలే రుద్రస్య ధాత్రివతే.
సింహాన్యప్రూయితభటమనోగంధవాహాయితాశ్వ
త్సైభ్యస్తేఘ్నాఘ్నైరగజగణో జ్ఞుంథితే భీమధామ్ని
వీరామాత్రద్రుతధుతసమాసితనానానరేంద్రే
యః ప్రఖ్యాతః పృథుభుజబలో రుద్రదేవస్య సైన్యే.
తస్య ప్రసాదాదాత్తిశ్రీ శ్రీమనో రుద్రభూపతేః
నామః కామాత్మజ స్సర్వగుణధామా శృరీష్టక.
కాకాశే తైలతారాపతిభవగణితే వత్సరే రాక్షసాభ్య
వైకాళిశుక్లవక్షే కుసుమశరతిథా వాసరే భాస్కరస్య
లింగాని త్రిణి సాయం త్రిపురవిజయన పుంసతిష్ఠావ్య వృత్తి
ప్రసాదాత్తమ్నానాథం సుకృతవితతయే స్వస్య మాతా పితృ.

అనుశ్లోకములను జదివి నామిరెడ్డి రుద్రపముః శకురుడగుట

యొక్క సాచార్యుడయిన గోవిందము శక్తియుక్తుడై యుండె ననియు
 యాదుడై ప్రవిష్టయై సైన్యమును సుప్రసిద్ధుడై యుండె ననియు
 యాదుడై ప్రవిష్టయై గ్రహమున నుపదసొంది యుండె ననియు నాపా
 ర్యకొఱుమును భూభండలము నేలుచుండ శివలింగత్రయమును బ్రతి
 స్థించి తత్పూజకమునై యనేకవృత్తు లొసంగవనియు; దదర్శములను
 తెలిసికొని యున్నవారే కాదు.

వీరులమున నామిరెడ్డి యిట్టి ఘనకృత్యము లొనర్చునపు డతని
 యిన్నయై బేరిరెడ్డి యాచార్యుడగు రాజ్యమేలుచు విరుదములను వహించి
 కాకతిరాజు సేనానాయకులలో మిన్నయై యున్నవారెడని వ్రాయుం బని
 లేదుకదా! అన్న యిట్టియున్నతస్థితిలో నుండఁగాఁ దమ్ము డగు నామిరెడ్డి
 యిన్ననించుకై సం బ్రకంపింపక యాతనిపేరైవ నెత్తక తమ్ముఁ డొగ
 దుకొనుటయు, నేను దుద్రదేవునివరమానుగ్రహపాత్రులై తుల్యై న్య
 మును బ్రభావముండ నయి యాచార్యులవలన నుపద సొంది
 పరిపంతులపేరను నాపేరను బేరరాజ్యములు చేసి స్థిరవృత్తు
 లొసంగితి నని మొదలుగా నిజొన్నత్యమును స్వాతంత్ర్యమును గూర్చి
 వ్రాయుచు కొనుటయు సంభవించ దని యాచార్యులవలన గాక
 యూహించ రైరికే అని.

నామిరెడ్డి యొకవేళ విశ్రమాధికుం డయినను, అన్న రాజ్యము
 చేయు చుండఁగాఁ దాను సేనాపతియై యుండఁడు. వీరరాజ్యము సేనా
 పత్యమయినకను కాన వీరిలో రాజ్యము చేయుచున్నవారే సేనాపతు
 లయి యుండుదురు. ఇందియ కాక, అన్న రాజ్యము నేయుచుండఁగాఁ
 తాను బ్రతాపరుద్రునివలన నుపద సొందినవారెడ నని చువ్వకొనఁడు.
 ఇట్లు నుండ రాజ్యదాపమే కాని ప్రాధికారాధిపత్యమును
 గా నొనఁడు. ఇట్లుచేసి తుదకునే పర్యవసాదముచే ననియు చెప్పు

కొనెను గాని అత్యంత యని యుక్తికొనెను. వివిధమున లేచితిని
యన్నయై యున్నాడు కాబట్టి, అట్టి రాజ్యరూపసంపదవీ భ్యంత్రము
జ్ఞానమున్నయే యుక్తం దగును గాని యుక్తతంత్రమున్న
తము దత్తుండు గాక బాలకు. విభక్తుడై యుండినచో రాజ్యము
తో, సూద రిమదములు సైతము వర్చియుండును. ఇది రాజసత్వాని
పతి మైన యన్న యుండఁగా నిజీర్తిచ్యుత్తికై తమ్ముడు
బహుభవవ్యయము చేసి మిథోన్నతజేవాయితననిర్మాణము లోకస్థి
స్థిరవృత్తు లొనంగుట సంప్రదాయవిరుద్ధంబు ధర్మవిరుద్ధంబును గాచాక
మిత్రయుగయుతో నాత్మపిండము పెట్టుటయుఁ దనచేర జేవతాచరిత్య
జేయుటయు ముందు తన్నుఁ గూర్చి యట్లొనరించుపుత్రుండు లేక
వయస్సు గడచిండునఁ బ్రత్యోత్పత్తిసంభావనయు లేక కమాన్తులు
జ్ఞానవారిధర్మముగా నున్నది గాని యల్పవయస్సున నుండి పుత్రప్రాప్తి
కర్తృత గలిగి రాజ్యాదిభోగములను గన నున్న యుక్తతంత్రులధర్మముగా
లోకమునఁ గన్పట్టదు. నూటికిఁ గోటికి నొకం దట్లు సేయువును
దుండిన సతండు తప్పక దనయున్నను గొనియాడును. తనయున్న
యున్నతస్థితిలో నుండఁగా వాయుసప్రళంభచేతుక దనప్రళంభయే చేసి
కొనుట కట్టి సత్పురుషుం డొప్పుడు కదా! ఈనెలుగోటివారిసంక
మున నాటవరము మాచానాయఁ దుమామహేశ్వరమునఁ బ్రతి
స్థించిసకాసనమున

“శ్లో. అనుకో మనుజేంద్రస్య దనుజారాతిపంపదః

అన్నపోతమహేశస్య సన్నతారాతిభూభుజః”

అని యన్నను గొనియాడియున్నాడు. వానిరెడ్డి తా. ప్లి. కలింగ
పోతులయే కాక పైకార్యముల నొనరించుటను బట్టి తమ్ముడు కా
దని యూహించుఁ దగును.

• శ్రీస్తుతకము 1208 సంవత్సరమునాటికి బేతిరెడ్డి ప్రతికియొక్క మొదల 1202 వ సంవత్సరమునఁ జమ్మఁ దైన నామిరెడ్డి యున్న గారివీరు వములు వహించు చాలుడు. తనకు తనవాదమున కట్టిభేదభావమే లేనియొడల 1196 సంవత్సరమున వట్టివీరు దావగులు వహించు కుండుట తటస్థంబును అని వారే వ్రాసియున్నారు కారాకీ కాఁబట్టి రాజ్యస్వతంత్రుఁడైన యుండఁగా నామిరెడ్డి యాయునవే రెత్తక దమ్ముఁ బొగడుకొనుటయు స్వతంత్రులయట్లు స్థిరవృత్తు లొసంగుటయు వయోధికులై కృతకృత్యులై వవారివలె కాశ్వత దేవతా ప్రతిష్ఠాపిధర్మము లాచరించుటయు నొప్పు నేమా మీరభద్రరావుగారే యాలొందించి చెప్పవచ్చును.

ఇ వంతయుఁ బరిశీలించినకుండితులు నామిరెడ్డి తమ్ముఁ డనుట ప్రమాణబాహ్యంబనియు బేతిరెడ్డి గణపతి దేవుని రాజ్యమునటకు శ్రీవిం దియుండ లే దని వ్రాయుట సాహసై కశరణం బనియుఁ గిరీటవాదము మొదలగునవాంతరవిషయములు విచారనహమ్ములు గా వనియుఁ దెలిసికొనఁ గలదు.

ఇట్లు బేతిరెడ్డియొక్క శ్వేత్రతను గూర్చియు, జీవనమును గూర్చియు వ్రాసి యువుడు 181 వేటి కడపటిభాగము మొదలు కొని యాయాతావప్రకరణము ముగియునటకు, బేతిరెడ్డికిఁ జవిరెడ్డి యనునామము లేనట్లును, బేతిరెడ్డి వేంకటగిరి, మైలవరము, టికాపురము, బొద్దిరినంధానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డగు బేతారానాయుడు కా నట్లును, బేతిరెడ్డి బేతాళుని నదిరించి కాళిగణపతి శ్రీవక్రపత్రివలన గౌరవింపఁబడె ననుట మొదలగువిషయములు విశ్వాసహీనములు కా నట్లును వ్రాయ నుపక్రమించి, తత్పురస్కరంగముగ ప్రాశస్త్యచతుష్టయమును వ్రాయుచున్నారు. అందు మొదటివాశ్వేత్రము లున్నది.—

* ఈ బేతిరెడ్డినిగూర్చి యనేకగాథలు బట్టులచే గల్పించబడినవి. పాటలు పద్యములు అల్లుబడి బేతాళనాయనివంశీయుల మన భావ్య భావనకుపాఠిచే గ్రంథస్థములు గావించబడి సర్వత్ర వ్యాప్తి చేయించబడి సత్య మైనచరిత్రాంశములను గప్పి పెట్టుచున్నవి. * అని.

దీనివలన బేతిరెడ్డినిగూర్చి పెక్కుగాథ లున్నట్లును వానిలోఁ గొన్ని సత్యములయ్యుఁ గొన్ని యసత్యములయ్యు నున్నట్లును, అందు సత్యములచే సత్యములు గప్పి పెట్టబడుచున్నట్లును వారియాశయము తెలియవచ్చుచున్నది గాని సత్యము లెవ్వయో అసత్యము లెవ్వయో వానియొక్క సత్యత్వాసత్యత్వములకుఁ గారణంబు లెవ్వయో తెలియరాకయున్నది. అట్లు తెలియవచ్చునట్లు నీవాక్యము నుపేక్షించుటయే కర్తవ్యంబుగాఁ గనుపట్టినది.

అయినను “బట్టులచే గల్పించబడి” యనుపాఖ్యానాయనిశేషణముచే బట్టులు కల్పించినగాథ లసత్యములనియు, తదన్యములు సత్యములనియుఁ తెలియుటకుఁ గొంతె మవకాశము దొరకుచున్నది. కాఁబట్టి బట్టులచే గల్పించబడకుండుట సత్యతకును, వారలచే గల్పించబడుట యసత్యతకును గారణ మని యర్థసిద్ధ మగుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో బేతిరెడ్డినిగూర్చి బట్టులచే గల్పించబడినగాథ లెవ్వ? తదన్యము లెవ్వ? యని విచారించఁగా, పద్మనాయకచరిత్రము వేంకటగిరివారివంశచరిత్రము మొదలగునవి బట్టురాజులచే వ్రాయఁబడినవి కావున వానిలో బేతిరెడ్డినిగూర్చి వ్రాయఁబడినగాథలు, అనఁగా, “బేతిరెడ్డి బేతాళుని నెదిరించి వరము లొంది గణపతిచక్రవర్తివలన మిగుల గౌరవించబడెను. బేతిరెడ్డిఁ జివిరెడ్డి యనునామము గలను. ఈరాజు వైసంకృతానాథవతులకు మూలపురుషుడు” ఇత్యాదు లసత్యము లనియు, తదితరములు, అనఁగా, వీరభద్రరావుగారిచే గవి పెట్టబడినవి * బేతిరెడ్డి

గణపతిచేత్రవిరాట్టకాలమువఱకు జీవించి యుండ లేదు, అతనివలన గౌరవింపఁబడి యుండ లేదు, బేలిరెడ్డికి చెవిరెడ్డి యనునామము లేదు, ఆరాజు వేంకటగిరిసంస్థానాధిపతులు మువలగువారికి మూలపురుషుఁడు గాఁడు. ఇత్యాదులు సత్యము లనియు నేర్పడుచు న్నున్నది. ఈయభిప్రాయమును 183 వ పేజీలో సీవాశ్వచతుర్వయము తిరువార “కాఁబట్టి బేలిరెడ్డికి చెవిరెడ్డి యనునామము లే దనియు, బేలిరెడ్డి వేంకటగిరి...సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడు కాఁ దనియు న పీఠుకమౌగ నిరూపింపఁబోవుచున్నాను” అనులేఖనముచే గ్రంథకర్తగారే యావిష్కరించియున్నారు. బట్టులచేఁ గల్పింపఁబడిన వనశ్యము లెట్లో వీరిచేఁ గల్పింపఁబడినవి సత్యంబు లెట్లో, తన్నిరూపణం బశక్యం బని యుగ్రిమ విమర్శమువలనఁ జేటవడఁ గలదు.

ఏదీ యెట్లు బున్నను నిదంతయు సభిత్తిదిత్రకర్తముగా నున్నది. ఎందు కనఁగాఁ బేలిరెడ్డినిగూర్చి బట్టులచేతఁ జిత్రముగఁ గాని నిదిత్రముగఁ గాని యొకగాథ యైనను గల్పింపఁబడ లేదు, ఇంత యేల? అనేరే వారెత్తలేదు ఇట్లుండఁగ నాగాథలు (లేనట్టిగాథలు) పాటలు వక్యములు అల్లఁబడి గ్రంథపములు గావించఁబడి సర్వత్ర వ్యాప్తి చేయఁబడి సర్వమైనచరిత్రాంశములను గట్టిపెట్టుచున్న వనుట యభిత్తిదిత్రకర్తము గాక వేఱొం దేది యగును?

దీనిపై వీరభద్రరావుగారు, బేలిరెడ్డినిగూర్చి యనేకగాథ లేబట్టులచేతఁ జిత్రవిదితముగఁ గల్పింపఁబడి కాళోపకాళిలుగాఁ బ్రబలిపత్య మైనచరిత్రాంశములను మఱుగుపఱచుచున్నవో యగవఱచుట యావశ్యకంబై యున్నది. కానిచో నిదంతయు నుత్పత్తిప్రలపితంబు వోలె నుపభాసనీయంబు గాక పోదు.

ఓకవేళ, పక్షనాయకచరిత్రము వేంకటగిరివారిపంజరచరిత్రము మొదలగుగ్రంథములలో, బేతారెడ్డి లోలో త్తరకార్యదైర్యసాహసములతో బేతాళుని నెదిరించె ననియు నాబేతాళుఁ జారాజయొక్క కార్యాదులకు మెచ్చి కొన్నివరము లాసంగ ననియు నావృత్తాంత ముప్పు చోరుగట్లురాజ్యధురంధరుఁ డగు గణపతిచక్రవర్తి చారులవలన విని యారెడ్డిని రావించి మిగుల గౌరవించె ననియు నేమనూ చిత్ర విచిత్రముగ బట్టులు కల్పించి వ్రాసినారు కారా? యని యందు లేనూ. వానిలో గాధలు బేతారెడ్డినిగూర్చి వ్రాయఁబడియున్నవో చావారెడ్డిని గూర్చి వ్రాయఁబడియన్నవో వీరభద్రరావుగా రింకొకవరి గొంచె ముగ్రంథములను గటాక్షించి చెప్పవలసి యుండును.

ఇక నిట్లేమిఁ జెప్ప నత్తు లేనూ. — అగ్రంథములలో చెప్పఁ బిను బేతారెడ్డిపేరు లేకున్నను, చెవిరెడ్డియనియు బేతాళనాయఁ డనియు నామము లున్నవి కాఁబట్టి యాచరిత్రము బేతారెడ్డినిగూర్చియే వ్రాయఁబడిన దనుట కెంతమాత్రము సందియము లేదు. బేతారెడ్డి యనియు బేతాళనాయఁ డనియు బేతాళరెడ్డి యనియు బేతాళనాయఁ డనియుఁ జెవిరెడ్డికి నామాంతరములే కాని వేరుకాదు. అని.

ఇయ్యది మా కభిప్రేతం బగుచాలియే. అయినను, మీరు పై శబ్దముల కక్షరభేదస్య కాని యక్షరభేదము లే దనువిషయము సంగీకరింతురా? అంగీకరింపరా? యని విచారించి తెలిసికొనఁ దగి యున్నది. అంగీకరింతు రన్నచో స్వమతహాసము పరమతప్రవేశము అనుమానములు ప్రసక్తిండును. అగ్రమగ్రంథమున = కాఁబట్టి బేతారెడ్డి చెవిరెడ్డి యనునామము లే దనియు బేతారెడ్డి వేంకటగిరి... సంస్థానాధీశ్వరులకు మూలపురుషుఁ డని చెప్పఁబడెను బేతాళనాయకుడు కా దనియు నాహేతుకముగ నిరూపించఁజూపుచున్నాను" అని వ్రాసి యిచ్చటవచ్చుట

నాణ్యమున బలవంతులైన యొకరిని వానిచే నిరీక్షితమునఁ జై నామములు వేర్వేలువురువులనే బోధించు నన్నభావము తెటవడుచున్నది కాదు. అట్టిమరకర్త లభేదవాదము సంగీకరించినచోఁ జై దోషములు త్రసత్త్వివేకమాన వని వ్రాయ నక్కఱలేదు. ఇంకఁ జై నామములకు శబ్దభేదము కాని యుద్ధభేదము లే దన్న విషయము సంగీకరింప రన్నచో 178 వ పేజీలో = బేలిరెడ్డి నామరెడ్డి" యని యుపక్రమించి బేలిరెడ్డి శత్రువుం దనియు, గణపతిరాజ్యకాలమువఱకు జీవించి యుండ లే దనియు, బేలిరెడ్డినిగూర్చి బట్టులచేసిననేకగాధలు కల్పింపఁబడినవనియు, బేలిరెడ్డి పై పంపానాధిపతులకు మూలపురుషుడు కాఁ దనియు మున్నగా వ్రాయుట యసంగతం బగును. బేలిరెడ్డియుఁ బెరిరెడ్డియు వేర్వేలు వురువు లై నపుడు బేలిరెడ్డి పెరిరెడ్డిన నేమి ? పెరిరెడ్డిన నేమి ? గణపతిరాజ్యమునాటికి జీవించిన నేమి ? మరణించిన నేమి ?

ఒకగుఱుములచే మఱియొకఁడు గుఱి యగుటయు నొకని దోషములచే మఱియొకఁడు దోషి యగుటయుఁ గానము గదా! కాబట్టి భేదవాదులు చెవిరెడ్డిపేరుతో నున్న చరిత్రములలో సంతమాత్రము సంబంధము లేనట్టిబేలిరెడ్డిచరిత్రములను చెచ్చి పెట్టి చూయుట యసంగతము గాక మానదు.

ఒకవేళ, బట్టు లట్లు వారల నిరువుర నేకపురుషునిగా వ్రాసి యున్నారు, అట్టి వాచిమరమునఁ బెరిరెడ్డిగాథలే బేలిరెడ్డిగాథలు బేలిరెడ్డిగాథలే చెవిరెడ్డిగాథలు కావచ్చును గదా! అంతయు సభ్యవేత్త్య వాదముగ నెత్తికొని యటులు వ్రాయఁబడిన దన వత్తు రేమో. అట్లవచ్చును గాని, అపక్షమున నైనఁ బెరిరెడ్డియొక్క నిజమైనచరిత్రమును నిందించుట ధర్మము గాదు. చెవిరెడ్డికి బేలిరెడ్డికి భేద మున్నను అభేద మున్నను చెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డను నిజ మైనయంతమునకు.

జరి యుండక కదా! ఈవిషయము నుండి విస్తరముగ వ్రాయఁ బడును. ఇట్లుగవచ్చును పైవాక్యమున, “ బేతాళనాయకముల మని చెప్పకొనడువారిచేత గ్రంథస్థములు గానిండుట ” అనియు 188 వ పేజీలో “ వేంకటగిరి...పండ్ల నాథులకు మూలపురుషుఁ డని చెప్పఁబడు బేతాళనాయకుఁడు కాఁ డని సహితముగ నిరూపించుట చున్నాను ” అనియు బేతాళనాయకములవాదములయందయోధా ధర్మసూచక మగుమాటలు వ్రాయుట యేమి ధర్మము? బేతారెడ్డి పైవాక్యము మూలపురుషుఁడు గాఁ డని నమ్మక మున్నవారు బేతారెడ్డివంశీయుల మని చెప్పకొనకు వారిచేత అనియు, పైపండ్ల నాథులకు మూలపురుషుఁ డని చెప్పఁబడుబేతారెడ్డి యనియు వ్రాసి పైవారు బేతారెడ్డి వంశీయులు కా నట్లును, బేతారెడ్డి వారి మూలపురుషుఁడు కానట్లును, స్వకీయదృఢవిశ్వాసమును నూదించినను నూదించ వచ్చును గాని నిజ మైనచెవిరెడ్డివంశీయత్వము పైవారియందు లేనట్లు నూదించుట తగదని కదా!

ఒకవేళ సింగభూపాలీయమునందును అనభోరమాదానాయకుల శాసనములందును వెన్నమనాయనినుండి యేతమవంశము వర్ణింపబడినందున నంతకుఁ బూర్వం దగునీచెవిరెడ్డి వారి మూలపురుషుఁడు గాఁ డని తర్కకరణాంతమున వ్రాయఁబోవుచున్నారని, అందువలన నిట్లు వ్రాసిరా రని యందు లేమో. అయ్యది యవిమర్శపూర్వకలేఖనమని ప్రమాణముగ నచ్చటనే వ్రాయఁబోవుచున్నాను.

ఇక ద్వితీయవాక్య వింటు లున్నది. “ ఈ బేతారెడ్డిని గూర్చి శ్రీ వెలుగోటివారివంశ చరిత్రమునం దీరిందివిధముగ వ్రాయఁబడినది...మరి మూలపురుషుఁడు బేతాళనాయకుని ప్రఖ్యాతి గాంచినచెవిరెడ్డి యనురాజు. అరాజు ఘనత గాంచిన కాకతిగణపతి దేవునివాక్యకాలమున

కొరవై ర్యాదిలోతో తరగుదలవరపూర్ణుడై యామహారాజవలన మిగుల మన్ననగాంచుటయే కాక యనేకవిరుదములను మఱికొంత రాజ్యమును గాంచినవాడు. ఈభునుడు వర్తమానవేంకటగిరిసంస్థానాధిపతులగు శ్రీశ్రీరాజగోపాలకృష్ణయ్యచేంద్రబహదుర్ కే. సి. వి. ఇ. వారికినిరుపదియేనిమిదవతరమువాడు. రాజశిఖామణియీ పెలుగోటి కాళి మాత్రమే కాక జట్టచోలు బొబ్బిలి పితాపురము మైలవరము మొదలగు సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుడు—ఇయ్యది బట్టులు వ్రాసినవ్రాతలనునన్ని యవిచారపూర్వకముగా వ్రాయఁబడిన వ్రాతవలె గావించుచున్నది గాని సహేతుక మైనప్రమాణములతో గూడివదిగఁ గానంబడదు. అని.

ఇది యంతయు నిర్దేశముకనిందలై యున్నది. తెలుగోటివారి వంశచరిత్రమునఁ దెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డని మొదలుగ వ్రాయఁబడెనేకారణమునబట్టి యవిచారసిద్ధమో నికాపింపకయే నిందించుట నిర్దేశముకనింద గాక పోదు గదా! దీని! సమాధానమున్న త్తరేఖలందును బోలె నుపేక్షించుటయే. దీనికన్న రెట్టిగఁ దిట్టుటయు సమాధానమే కాని యయిన వది జండితధర్మము గాక పామరధర్మం బగుచున్నది. కాన దీని నుపేక్షించుటయే యుచితంబుగా నున్నది. ఇదిగాక, పూర్వ వాక్యనిరాకమువలననే యిదియు నిరస్తప్రాయం బగుచున్నది. అయినను విచ్చిత్రివిశేషాదరమున నించుక వ్రాయ గలంచుచున్నాను. ఏ రీ నాలుగువాక్యములలో వ్రాసినవిషయములనే చర్చితచర్చణముగ వ్రాసి యున్నారు కాబట్టి వాని ఖండనము గూడ = యింతానురూపాపరిః = అనున్వాయము వనునరించి యిట్లే వ్రాయవలసియుండును. అభిజ్ఞులు మన్నింతురు గాక.

వీరభద్రరావుగారు “రేతిరెడ్డిని గూర్చి యీక్రిందివిధముగ వ్రాఁపఁబడిన” డని నుడువుచు, తెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డని వ్రా

సివప్రాశస్త్యము. దెచ్చి చూపుట యసంబద్ధముగ నున్నది. బేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనివ్రాసినప్రాశస్త్యము దెచ్చి చూపుటయే కాకా ప్రవాళ్యమున కనుగుణం బును. వెలుగోటివారికంఠచరిత్రములై వీరిచే నిచ్చట వ్రాయఁబడినయీవాళ్యములలో బేరిరెడ్డివారయే లేకుండ! అది లేనపుడు బేరిరెడ్డినిగూర్చి క్రిందివిధముగ నున్న దని చెప్పింబట్టి వ్రాయఁగలిగిరి వింతగా నున్నది. ఒకవేళ బేరిరెడ్డి యనియు, చెవిరెడ్డి యనియు నామభేదమే కాని యర్థభేదము లే దనువాదము సంగీకరించి యిట్లు వ్రాసితి మందు రేమో అయభేదపక్షమున నైనఁ జెవిరెడ్డిమూలపురుషుఁ డనుటయందు బాధ లేదు. ఒకవేళ, అట్లునుట వలన బేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డని చెప్పినట్లును వనియు నయ్యది నిలువఁ జాల దనియు అందువలన చెవిరెడ్డి మూలపురుషులకు భంగము వచ్చు వనియు నందు రేమో. అట్లనఁ దగదు వారి కిరువుర కభేద మనునంక మప్రామాణిక మైనను, చెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనుట యప్రామాణికము గాఁజాలదు. బేరిరెడ్డియె చెవిరెడ్డి యను కొనుట ప్రామాణ్యమునైనపుడు చెవిరెడ్డియందు బేరిరెడ్డిత్వము తగ్గలేదర్థవిశేషములు లేక పోయినను నిజ మైనచెవిరెడ్డిత్వము తగ్గలేదర్థములు నుండక పోవుఁ గద! కాబట్టి చెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డనుట యప్రామాణికము గానోపదు. ఈవిషయ మింకను ముందు వివరింపఁ బడును.

ఇదిగాక, వీరభద్రరావుగారు పిల్లలమట్టి బేరిరెడ్డియనియు పల్నాటిబేరినాయుఁ డనియు బేతాళనాయుఁ డనివామాంతరము గల చెవిరెడ్డి యనియు వేర్వేరుపురుషులనుగా వీడఁ దీసి యున్నారు. ఈ విషయము సీత్రకరణమున నచ్చటచ్చట వ్యక్తపడుటయే కాక 10 వ ప్రకరణములో 286 పేజీలో పిల్లలమట్టిబేరిరెడ్డియను పల్నాటివీరుఁ డైన.....బేరినాయుఁడును చెవిరెడ్డియనీ వామాంతరము గలపిల్లలమట్టి

శతాభినాయక యని శ్రీవెలుగోటివారివంశచరిత్రమునందు చక్కా-
నింపఁబడిన పాత్రులు పరస్పరవిరుద్ధములై పొందిక లేక యున్న వని
యోజ్యవ్రతరణమున నవివరముగఁ జెప్పింది యున్నాను * అని
ప్రాయోగచే ప్యక్తపఠించివారు.

ఇంతియ కాక, వల్నాటిలేరినాయకుఁడు బ్రహ్మనాయని వంశము
వారికి మూలపురుషుఁడనియు, పిల్లలమఱ్ఱిలేరిరెడ్డి మల్లారెడ్డిచంక
లకు మూలపురుషుఁడనియు స్వాకేయమును వెల్లడిపఱచి, చెవిరెడ్డి
మలానావారికి మూలపురుషుఁడని ప్రాయోగ మానుకొన్నాడు. అట్లు
విరు మూనుకొన్న చెవిరెడ్డి పైసంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడని
వెలుగోటివారివంశచరిత్రములో ప్రాయోగ, వీరి కేయ వివరముగఁ
దోచియుండునో తెలియ రాక యున్నది. పైమువ్వరిలో నెవ్వఁజను
పైసంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడు కాఁగూడ వని వారి సంకల్ప
మున్నచో నుండవచ్చును గాని వారికిఁ బ్రమాణం బెట్టియో యిగఁజ
నుటయు, అట్టిపురుషుఁడు నుటయెవఁడో నిర్ధారించుటయు, చెవిరెడ్డి
మూలపురుషుఁడని బోధించెను పూర్వులు ప్రాసీనగ్రంథముల ప్రామా
ణికము లనిస్థాపించుటయు, మొదలగునవి యత్యంతావశ్యకములు.

ఒకవేళ వాగ్రంథములలోఁ బరస్పరవిరోధములు మొండుగానుండు
టనుటట్టి వారిలో ప్రాయోగబడిన చెవిరెడ్డిమూలపురుషులైనది విషయము
ల ప్రామాణికములని చెప్పఁగల రన్నచో నట్లవఁ దగదు. ఎందుకనగా,
చరిత్రకారులు వారివారికి దొరకినయాధారములనుబట్టి కొన్ని విషయ
ములను భిన్నభిన్నరీతిగా ప్రాసీనము, చెవిరెడ్డి మూలపురుషుఁడనునం
శము నుండఁ నైకకంఠ్యముగ నొందొంటికి విరోధలేకము లేకుండ
ప్రాసీనున్నాడు కాన నయ్యది యప్రామాణికం బన నొప్పుదు.
ఏ విషయమందు గ్రంథములు పరస్పరవిరుద్ధములుగ నుండునో

అవిషయముయొక్క ప్రామాణ్యము నందిగ్ధము కావచ్చును గాని తేలివిరోధము లేక యేకరూపముగ నందఱిచే ప్రాచీనబడినవిషయముయొక్క ప్రామాణ్యము నందిగ్ధ మెటులు గావోవును? అట్లుగాచో లోకముననున్న చరిత్రము లన్నియు యిశ్కిందిద్విరోధమును బారన్పడించుకొనియు ప్రామాణికములు గావలసి వచ్చును? పురాణేతిహాసాదుల యందుఁగూడ నెన్నియో విరోధములున్నట్లు తోచుచున్నవి. అంత మాత్రమున వదియు నప్రామాణికములు గావలసి వచ్చును. కావనములు గూడఁ బరస్పరవిరోధోద్భావనముచే నగ్రాహ్యములు కావలసి వచ్చును. వీరభద్రరావుగారు మొన్న దొరకింగుండయందండనాథుని భార్యయొక్కయొడ్డమానికాననములోఁ గాకలివారు తూద్రులని వ్రాసినా రనుటనుబట్టి గణాంతిచక్రవర్తి న్వయముగ వ్రాయించిన శాసనములను నిరసించి కాకలివారు తూద్రులని స్థాపించినారు కారాకీ కొఁబట్టి శుక్లతర్కముల కెవ్వియు నిలువ నోపక ప్రమేయసిద్ధియే దుర్లభం బగును.

ఇక నగ్రముగ్రంథమున = సోమశేఖరాచారియనందుడు, పద్మనాయకచరిత్రమునందును ... పిల్లలమఱ్ఱిశాసనములో నుదాహరింపఁ బడినశేఖరెడ్డియే పైసంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడైనశేఖరనాయక డని చూపించిన హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధములై...యొక్కవి" అని వ్రాసి యున్నారు గావున శేఖరనాయకుడు పైసంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డనుటయందు వారియాశ్చర్య మేనియుఁ గావరాదు గదా యన్నచో, మఱి యేల = ఇయ్యది బట్టులు వ్రాసినప్రాతలను నన్ని యనిచారపూర్వకముగ వ్రాసినప్రాత = యని మొదలుగా నోటికి వచ్చినట్లు మూలుచున్నారు, కారణము లేక మూలుట నట్టి వానిభర్తలకు కదా!

ఇక నేనైన వెలుగోటివారివంశచరిత్రములోనిపైవాక్యములో, శేరిరెడ్డి వెలుగోటివారికి మూలపురుషుఁ డనియు, గణపతి దేవునికాలమున నుండె ననియు, నాయనవలన గొనఁబడఁబడె ననియు, వేంగట గిరిప్రస్తుతప్రభువరులకు నిరుపదియెనిమిదవతరమువాఁ డనియు, ఇట ప్రోలుముద లగునంపానాధిపతులకుఁ గూడ మూలపురుషుఁ డనియుఁ గాంబలనుచున్న యైదువిషయములలో నెద్దియో వినపింభద్రరావు గారికి సమ్యక్తము గాక యుండి యిట్లు నిందించుచున్నారో యేమో, అయ్యది విమర్శించి చూడము.

పైవిషయములలో మొదటి దగు శేతాళనాయుఁ డనినామాం తరము గలచెవిరెడ్డి వెలుగోటివారికి మూలపురుషుఁ డనువిషయమును వెనుక నేను గనుపఱచినయుక్తులచేతను, తమయొక్కయంగీకారము మోసించునట్టి కైఫియంపానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డయిన శేతాళనాయుడు " అనువాక్యముచేతను, పిరభద్రరావుగా రంగీకరించినవారే కదా! ఇందువలననే యితరసంపానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డనువిషయముగూడ వీరిచే సంగీకృతప్రాయము గాక మానదు. ఇక వేంగట గిరిప్రస్తుతప్రభువరులకుఁ జెవిరెడ్డి యిరుపదియెనిమిదవతరమువాఁడనునది వీరి కసమ్యక్త మేమోఅనుకొనుటకువీలులేదు. అట్లుగునపుడు వంశావళిలో నిపుడు గానవచ్చుచున్న పురుషులను గొండఱను ద్రోసివేయుట యైనను గొండఱను తేర్చుటయైనను గర్తవ్యం బగును. అయ్యది సప్రమాణముగ నుండనిచో సప్రయోజకం బగును కావున దాని నెత్తికొనిఁ బదిలేదు. ఇట్లు చూడఁగా గణపతి దేవునికాలమునఁ జెవిరెడ్డి యుండె ననియు నాయనరాజవలన సమ్రానింపఁబడె ననియు నిరంకుషవిషయములే శేషించి యున్నవి. వెనుక నావిషయములను రెంటినీ వీరు నిరసించి యాచార్యులు యావిషయములే వీరి కసమ్యక్తంబులు గానోపును, అయినను అది నిలువఁ జాలదు. ఎందు కనఁగ, వెనుక ప్రాయఃబడినదెల్ల

చేతిరెడ్డినిగూర్చి వ్రాయఁబడిన విషయము, ఈవాక్యములో వ్రాయఁబడిన దెల్లఁ చేతిరెడ్డినిగూర్చి వ్రాయఁబడినవిషయము గాన విషయభేదమునుబట్టి యట్లనుకొనుటకు వీలు లేదు. ఆతండ్రి యీతం దనివా రొక్కరైరి. కాఁబట్టి చేతిరెడ్డి మరణమువలనఁ జెవిరెడ్డిజీవనమున కేమియు భంగము లేదు. అట్లగుటంజేసి గణపతిదేవునివలనఁ జెవిరెడ్డి సమ్మానిత పఁబడుటకు విరోధ మేమియుఁ గాన రాదు. ఇక, చెవిరెడ్డి జీవించి యుండి సమ్మానింపఁ బడె ననుటయందుఁ బ్రమాణ మెద్దియు లేదన్నచో, వీరభద్రరావుగారు వ్రాసినవ్రాతయందే ప్రమాణము లే దనియు వెలుగోటివారివంశచరిత్రకారులు వ్రాసినవ్రాతయందుఁ బెక్కు పూర్వ గ్రంథములు కాసనాదులు ప్రమాణములున్నవనియు ససఁగలను. అవిషయము తరువాతిగ్రంథములో వెల్లడి చేయఁబడును. కాఁబట్టి చెవిరెడ్డి గణపతిదేవునివలన సమ్మానింపఁబడె ననుట నిరాశరీత వర్తంబు గాదు.

ఒకవేళ, చేతిరెడ్డియుఁ జెవిరెడ్డియు నేలు కా రణుపక్షమునఁ జైదోషములు రాక మానవు, ఎందుకనిన, వెనుక వీరభద్రరావుగారు సిద్ధాంతకరించినదానింబట్టిచూడఁగా గణపతిదేవునివాటికి చేతిరెడ్డిమరణించియున్నవాడేకదా! చేతిరెడ్డియె చెవిరెడ్డి యైనపుడు చెవిరెడ్డియు వాటికి మృతి నొందినవాడై యన నలయు, అట్లు మృతి నొందినవాడు గణపతిదేవునివలన నెటులు సమ్మానింపఁబడి యుండ వచ్చును. అని యాక్షేపింతురేమో. వారిసిద్ధాంతము సరియైనది కా దని యనేక భంగుల నిరసించి గణపతిదేవునివాటికి చేతిరెడ్డి జీవించియు యుండ వని వెనుక సవిస్తరముగ వ్రాసి యున్నా నని సమాధానము చెప్పక గలము. కావున మామతమున గణపతిదేవుని రాజ్యమువాటికి జీవించియున్న చేతిరెడ్డి యనుచెవిరెడ్డి గణపతివలన సమ్మానింపఁబడుటకు విరోధ మేమియు లేదు. వారిరువుర కభేదము భ్రమముల నునియొందినను చెవిరెడ్డి సమ్మానింపఁబడినాఁ దనుటకు భంగము కలంగదు.

“సహిరజతక్వభ్రాతృప్రయితృప్రవృత్తిశ్చక్తిస్సగోచరః” అను న్యాయమున, శక్తిరజత మనుకొనుట భ్రాతృమరాలమైనను రజత మను బుద్ధితో, ఇది తృప్త్యుకొన్నపుడు విజయైవశక్తియే విషయ మగునట్లు అభేదబుద్ధితో చేతిరెడ్డి సమన్వయముననుసరించుచును అందుకు విజయైన చేతిరెడ్డి సమన్వయము విషయ మునుచున్నది.

ఇక మూడవవాక్యము విమర్శింపఁబడును. అయ్యది క్రిందివిధ ముగ నున్నది. “సోమదేవరాజేయమందును, పర్తనాయకచరిత్రమునందును, వేంకటగిరివారివంశచరిత్రగ్రంథమునందును, రావునాథాయులచరిత్రమునందును, ఏది వర్ణించిన బడికేలించి పంక్తిరచనము గావించి నూతనముగా బ్రకటింపఁబడిన వేంకటగిరిరాజులవంశచరిత్రమునందును, విల్లలమట్టికాపుములో నుదాహరింపఁబడిన చేతిరెడ్డియే పైసంస్థావాధిపతుల మూలపురుషుఁ డైనచేతాళనాయుఁ డని చూపించిన హేతువులు వరసర విరుద్ధములై యుత్తరీని సత్యమునకును దూరములై యున్నవి” అని.

ఇది, శ్రీ “ఏవ వంశ్యాసుతో యాతీ కళక్ష్మంగధనుర్ధరః । మృగ శృష్టాంశసి స్సారః ఖపుష్పధృతకేళరః” అనుకల్లోపి యున్నది. ఎందుకనిన, పైగ్రంథములలో, విల్లలమట్టిచేతిరెడ్డియే పైచారిమూలపురుషుఁ డగుచేతాళనాయుఁడు అని ప్రతిజ్ఞావాక్యము వ్రాసి, రత్నాధ పంతులై కొన్ని హేతువులు వ్రాసి యుండిన నేకచా ఏరు వ్రాసినయా వాక్యమునవన్నె బగును. చాచిలో ఏరు వ్రాసినవిషయమే లేదు. ఇంతయేల? ఇటుగోటివారివంశచరిత్ర మనునూతనగ్రంథమున, చక్కని రచయియందు చేతిరెడ్డియనునానుపూర్వియే గానఁబడెను. అగ్రంథకర్తలకుచేతిరెడ్డి చేతాళనాయుఁడు అగునా? కాదా? యని వంశమున్న నేకచా వారుచేతిరెడ్డి చేతాళనాయుఁ డని స్థాపించుటకుఁ బ్రయత్నముచేతురు. వారి కాసంశయము లేదు. వారట్లు వ్రాసినవారును గారు.

సోమదేవరాజయనులో నేమియున్నట్లు భావించి యందు పొనివేరుద్రాసి
లో ఇంగొకపరి వారి యాగ్రంథమును బడించి యెఱుంగవలయు. ఇట్లా
గ్రంథములలో లేనివిషయములు వానిలో నుండినట్లును పాపిష్టాత్మక
మున్నై యాగ్రంథకారులు గొన్ని పేతువుల కగ్రంథవిషయము
అపేతువుల కొండొంటి విరోధ ముండినట్లును వ్రాయుట పైకోక
ములోఁ జెప్పఁబడినవిషయము ననుకరించుచున్నదనుట కెంతమాత్రము
సంకేతము గాన రాదు. ఇదిగాక పైగ్రంథములలో నీపేతువులు
వ్రాయఁబడిన వనియు, వానిలో నొండొంటి నిట్లు విరోధము వచ్చు
చున్న దనియు ■ రీగ్రంథములో నెచ్చటను నిరూపింపఁగల యిట్లు
దూషించుట నిర్లక్ష్యమాషణం బగుటంజేసి వెనుక వ్రాసివేరిగా
నున్న తల్లివంతునువారల దీని సుపేక్షించుటయే యుచితంబు.

ఒకవేళ 186 వ పేజీయొకటైనది 191 వ పేజీవఱకుఁ గల గ్రంథ
ములో రావుగారు చేతిరెడ్డియే బేతాళనాయకుడు అని స్థాపించుటకుఁ జై
గ్రంథకర్తలు చూపిన పేతువుల నె యుపయోగించి వానిలోఁ గలవకన్వర
విరోధములను జేటవఱచి "యీగాథల నన్నింటిని విడిచి పెట్టి... తూరి
నను బేతిరెడ్డి పైసంస్థానాధికతులకు మూలపురుషుఁ డనుసిద్ధాంతము
నిలువఁ జాల" దనియు " బేతిరెడ్డియే బేతాళనాయకు డని పేతా
భావములతో నిరూపించినారు " అనియు, బేతిరెడ్డియొక్క మూలపురు
షుడను గూర్చి పైగ్రంథకారులు వ్రాసిన పేతువులనే తుదివఱకు
విమర్శించినారు కాఁబట్టి యీ గ్రంథములో నెచ్చటను నిరూపింపఁగల
యిట్లు దూషించు నిర్లక్ష్యమాషణం బగుట తగ దని యిందు రేమో.

వాని నిమిత్తమిచ్చెదన 186 యొకట 191 పేజీవఱకుఁ వా రి
క్రిందిభాగముగఁ బూర్వగ్రంథములలో వ్రాయఁబడిన విషయములకుఁ
అప్పుకదిలో భావం మగవలచినారు " వెలుగోటివారిసంక చరిత్రకారులు

పూర్వగ్రంథములకుఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధముగఁ జెవిరెడ్డిగాఢము గల్పించి నాడు. హేమాద్రిరెడ్డిచేరు పూర్వగ్రంథములలో నెచ్చటను లేక యుండఁగా నూతనగ్రంథకారు లాహేమాద్రిరెడ్డిచేరును వ్రాసినారు. లేచని కిచ్చిన వరములు మూఁదనియు నాల్గనియుఁ బ్రాచీనగ్రంథములలో నుండఁగా వీరొకవర మనియే వ్రాసినారు. కవిండులు వేడుకతోఁ జెవిరెడ్డిని బేతాళుఁడని పిలుచుచు వచ్చి రని ప్రాచీనగ్రంథములలో నుండఁగా నూతనగ్రంథములో గణపతిదేవుడు జెవిరెడ్డికి బేతాళనాయఁడని పొరుషవాదుము నిచ్చినఁడని వ్రాసినారు. అయినా మొదలైనవిరోధము లగపఱచినారు.

ఇయ్యవి బేతారెడ్డియే బేతాళనాయఁడని స్థాపించుటకుఁ బైగ్రంథకారులచే వ్రాయఁబడిన హేతువులు గావు. ఎంతమందబుద్ధి మైనను జెవిరెడ్డికట్టిగాఢ బుండుటవలన బేతారెడ్డియే బేతాళనాయఁడని తలంపఁడు గద. ఇట్టిస్థితిలో నీగాధలు పైవిషయమును సమర్థించుటకు వ్రాయఁబడిన హేతువులుగా వా రెటులు తలంచిరో వింతగా నున్నది. ఒకవేళ, వాడు హేతువచార్థ మిట్టిదే యని నమ్మి వీనికే హేతువు అని నామకరణము చేసి కొన్నారు కాబట్టి యే పై గ్రంథకారులు చూపిన హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధములై యున్న వనియు హేత్యాభాసములతో నిరూపించినా రనియు మొదలుగ నీవ్రకరణమున బహుభంగుల వ్రాయుటచేత కాక కదవప్రకరణమునను శ్రీవెలుగోటి హరివంశ చరిత్రమున వక్కాణింపఁబడిన హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధములై పొందిక లేక యున్నవి అని వీనినే నిర్దేశించి యున్నారనిచో, వంత సింహుచున్నాఁడను. హేతువు లనగాఁ జెవిరెడ్డివిగూర్చి పైగ్రంథములలో వ్రాయఁబడిన చరిత్రములనియు, హేత్యాభాసములనగా వానిలో గల పరస్పరవిరోధములనియు, వీరభద్రరావుగారు నమ్మియున్నచో వంత

కన్న సంకపించు దగివ జేసి యుండఁ గలదు? ఈ విషయము ముందు విస్తరముగ విమర్శింపఁబడును.

ఇత నాలవవాక్యము శేషించి యున్నది. అయ్యది క్రిందివిధముగ నున్నది. «మఱియు సీగ్రంథములలో సవత్సములై నట్టియు నసంవత్సములై నట్టియు విషయములెన్నో యవిమర్శపూర్వకముగఁ జొప్పింపఁబడినవి. వానిని జక్కఁగ విమర్శించి యథార్థ విట్టి దని లోకమునకు వెల్లడిచేయ కుండినయెడల జనసామాన్య మాగ్రంథములొని గాథలనే పఠకుప్రమాణములుగా శిరమున వహించుదురు అందువలన సత్య మైన చరిత్రవ్యాపవకుఁ బ్రతిబంధకము గలుగును » అని.

ఈవాక్యము పై మూడు వాక్యములయర్థము నామ్రేషితము చేయుచున్నది. ప్రథమవాక్యములో «బట్టలచేఁ గల్పించఁబడిన గాథలు » అనుటచే నయథార్థము లగుగాథలు అనువర్థము «తేటపడుచున్నది గద ! బట్టలచే మయథార్థవత్త అనువర్థమును జోధించు నని గ్రంథకర్తగారి యభిప్రాయము. కల్పితపద మయథార్థ మనువర్థమును జోధించు నని లోక మెఱుంగును. ఇదిగాక «సత్య మైనచరిత్రాంశము అను » అనుటచేఁ బూర్వోక్తము లగు గాథలసత్యము లైన వనివెల్లడి యుండుచున్నది. ద్వితీయవాక్యమందు «ఇయ్యది బట్టలపాగద్దలను నమ్మివ్రాసిపవ్రాత » అనుటచేతను, తృతీయవాక్యమున «సత్యమునకు దూరములై యున్న » వనుటచేతను, పై యర్థము చెప్పఁబడిన దనుట నిర్వివాదాంశము. కాఁబట్టి యీనాలవవాక్యము పై వసాదించియర్థమునే యామ్రేషితముగఁ జేయుచున్నది. ఇందువలనఁ బై వానియొక్క నిరావగ్రంథ మి దీనినిరాసమునకుఁ జాలియున్న దని యెంచి దీనినిపదలి ముండు మీరు నిరూపింపఁ జోవు సిద్ధాంతమున కవతారిక యైవవాక్యమును, ఇందుగా «కాఁబట్టి యీదేర్చిరెడ్డికి చెవిరెడ్డి యనువాదము

శేదనియు, లేతిరెడ్డి పేరిటగిరి...సంస్థాపాధికారులు భూలపురుషుల
దగు లేతానాయుడు కాఁ దనియు సహేతుకముగ నిరూపింపఁ
బోవుచున్నాను = అనుదానిని విమర్శించుచున్నాను.

ఈవాక్యమున «సహేతుకముగ» అనువది, పర్యమగ సత్ర
మాముగ గ్రంథాంతర విరోధరహితముగ, నయోక్తికముగ, నంద
ర్యసహితముగ అనువాని కుపలక్షణముగ నున్నది. కానిచోఁ లై
గ్రంథములలో వ్రాయఁబడిన విషయములకును వీరభద్రరావుగారు మూత
నముగఁ గనిపెట్టి వ్రాయఁబోవువిషయములకును శేదము లేకపోవును.
అట్లుగువపుడు వానిని చూయుట యనుచిత మగును. కాబట్టి పైవాని
లేవద ముపలక్షక మని యొప్పి తీర వలయు. ఒకవేళ నిందు «సహే
తుకముగ నిరూపింపఁబోవుచున్నాను» అనుటవలన ఏమ నిరూపింపఁ
బోవు విషయములు సహేతుకము లనియు, లైగ్రంథములలో వ్రాయఁ
బడిన విషయములు సహేతుకములు గా వనియు నేర్పడును కాబట్టి
పైవానిని ఏమి సహేతుకత్వ నిర్దేశకత్వములు వ్యావర్తకము లని
చెప్పెద మందు లేదు. అట్లనఁ దగదు. ఎందు కనగా, ద్వితీయ
వాక్యమున «సహేతుకము లైనప్రమాణములతోఁ గూడినవిగాఁ
గనుపట్టెను» అనుటచేతను, తృతీయవాక్యమున «హేతువులు పర
స్పరవిరుద్ధములై యున్నవి» అనుటచేతను, పై గ్రంథములలో
వ్రాయఁబడినవిషయములు సైతము ప్రమాణమంతములు హేతుమి
తములునై యున్న వని తేటపడుచున్నది కదా! కాబట్టి యట్లనఁ
దగదు. ఇక నా ప్రమాణములు సహేతుమంతములు నా వనియు నా
హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధములై యున్న వనియుఁ లై వాక్యములచేతనే
బోధిత మగుచున్నది కావున నది ప్రమాణములు సహేతుకములు
కావేర వన్నచో నది నిలువఁ జాలదు, ఎందు కనిన, పైగ్రంథములలో

ప్రాయఃబడివిషయములలో హేతువులు ప్రమాణములు లే వనియు
 దాడు ప్రాసేవ విషయములలో నవి గల వనియు, వీరభద్రరావుగారి
 సిద్ధాంతము నిలువఁ జాల దని నిరూపింపఁ జొర్రుచున్నాను. కాబట్టి
 పైవానికిని వీరు ప్రాయము విషయములకును సహేతుకత్వవిశ్లేషకత్వ
 ములు గాని, ప్రమాణత్వాప్రమాణత్వములు గాని వ్యావర్తకములు
 గాఁబాలవు. ఇక సత్యత్వాసత్యత్వములు వ్యావర్తకము లగు నన్నచో
 వనియుఁ గావు. వారు మాప్రాసేవప్రాతలు సత్యములు, పురులు ప్రాసే
 వప్రాతల సత్యములు, అవి ప్రతిష్ఠచేసినంతమాత్రమున నవి సిద్ధింతు
 నని కావు. తారివాత్యములు నేదములవలె వ్యతిప్రమాణములు
 గావు. వారావులును (యథార్థవక్తలును) గారు. ప్రమిత
 మాదములలో మెలఁగి రాగద్వేషాదివర్జితాల్ల లైవయిస్తదామి
 ల్లావులు కా రనియు, మన్వాదిమహద్వలే అట్టివా రనియు, కాత్ర్యక
 త్తలు నిరూపించి యున్నారు. ఇదిగాక "కవీనా ముచ్చా"తు సాం
 దర్యగుణా మృషాద్భ్యాః, కవే రాజావ్యవర్తనమ్ " అని మొదలగు
 వచనములచే బట్టులు మాత్రమే కాక, కవులందఱు వర్ణనప్రస్తావ
 మున సయథార్థవాదులే యగుచున్నారు కాబట్టి బట్టు లయథార్థ
 వాదులు, వీరభద్రరావుగారు యథార్థవాదులు అని వక్కాణించుటకు
 వీలు లేదు.

ఇందువలన, సోమదేవరాజీయము పద్మనాయకచరిత్రము మొద
 లగు గ్రంథములలోఁ జెదిరెడ్డినిగూర్చి ప్రాసేవగాథ లసత్యములనియు,
 తాము ప్రాయః(జోపు)విషయములు, అసఁగా జేదిరెడ్డికిఁ జెదిరెడ్డి యను
 నామము లేదు, జేదిరెడ్డి లేతాళనాయకుడు కాఁడనునది సత్యము
 లనియు వీరభద్రరావుగారు ప్రాసేవోన్న విషయము విశ్వసీయపఱిగది
 కాదు. దీనివలనన, పై గ్రంథకారులు ప్రాసేవచరిత్రలు, నిర్లక్ష్య
 ములు, అప్రమాణములు, పరిస్పృహితుల్యములు, నిర్దుష్టకములు,

తాము వ్రాయవలయుములు సహేతుకములు ప్రమాణములు విరోధరహితములు, నయ్యకములు అని మొదలుగఁ బొగడుకొనుట నిత్యావసాత్రము గా వని తేటపడక పోదు.

ఇది కాక, పూర్వగ్రంథకారులు వ్రాసిన హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధములని చెప్పి వారి స్థితిని చూపించెదను. పై వారిలో నొకరిచే వ్రాయఁబడినవిషయములకు మఱియొకరిచే వ్రాయఁబడినవిషయములు విరుద్ధము లనుపక్షమున, అవిషయములకు మీరే వ్రాయఁబడిన విషయములుగూడ విరుద్ధము లేల కాక పోవును? ఆగ్రంథకారు లెవ్వరును లేతిరెడ్డిఁ జెవిరెడ్డి యనునామము లే దనియు, లేతిరెడ్డి పై సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డగుచేతాశనాయుడు కాఁ దనియు, వ్రాసి తర్వాతమునకై మీరు వ్రాసిన హేతువులను వ్రాసినవారు కారు కద! వా రొకవిధముగ వ్రాసియుండఁగ మీరు మఱియొకవిధముగ వ్రాయుట వానికిఁ బ్రత్యక్షవిరుద్ధము కాక మాన దని వ్రాయఁ బని లేదు. కాబట్టి పూర్వగ్రంథకారులు వ్రాసిన హేతువులు పరస్పర విరుద్ధములు మేము వ్రాసినవి యట్టివి కా వని వ్రాసికొనుట యుచితముగాదు. అని.

ఇక, పూర్వగ్రంథములలోని హేతువులు నిర్వృత్తికములు, తాము వ్రాసినవి సయ్యక్తికములు, అని ఏ రే యాధారములచేత స్థాపింపఁగలరో వానిచేతనే వీరు వ్రాసిన హేతువులు నిర్వృత్తికములు, పై వారు వ్రాసినవి సయ్యక్తికములు అని స్థాపింప వచ్చును.

లేతిరెడ్డిఁ జెవిరెడ్డి యనునామము లే దనుటయు, లేతిరెడ్డి చేతాశనాయుడు కాఁ డనుటయు పందర్భవహీనం బెట్లో లేతిరెడ్డిఁ జెవిరెడ్డి యనునామము కలదు లేతిరెడ్డి చేతాశనాయుఁ డగుట అనుట యునందర్భం బెట్లో వారే యూహింపవలయు.

ఒకవేళ నీవిషయములు గాక మిగిలినవి పూర్వగ్రంథములలో నందర్భముగ నున్నవని గ్రంథకర్తయభిప్రాయ మంటు రేమో. అట్లగుచో * కాబట్టి...నిరూపింపబోవుచున్నాను * అని వ్రాయుట యసంబద్ధ మగును. పూర్వ లట్లు వ్రాసినారు అందువలన లోకుల పానితే నన్ను గలరు కాబట్టి నిరూపింప బోవుచున్నాను అని వ్రాయుటవలన నిరూపణీయాంశము పూర్వగ్రంథములయం దగవల చిన దోషములకు నివర్తకమయ్యే తీరవలయును గదా! అనందర్భ ములు నిరూపణీయములు నేత్యే రగునపు డది యెట్లు ముటిల్లును ?

ఇ దంతయుఁ బరిశీలింపఁగాఁ జెవిరెడ్డిగూర్చి పూర్వగ్రంథ ములలో వ్రాయఁబడినచరిత్రములయందు వానిసాధవమునకై యగ కటచిన హేతువులయందు వీరభద్రరావుగా వేయబోషముల నుద్ఘా పించుచున్నానో ఆయాదోషము లన్నియుఁ దమచే వ్రాయఁబడనట్టి బేతిరెడ్డిచరిత్రములయందు వాని హేతువులయందు వాగరూకములై యుండఁగల వని తేటపడక పోదు. అట్లుండఁ జై వానిని నిందించి తమ వ్రాతను బాగదుకొనుట హాసాస్పదముగ నున్న దన్నమాట వివరింపఁ బనిలేదు.

ఇఁక నీవిచార మిటు లుంచి వీరిచే వ్రాయఁబడిన ప్రైరెండువిష యములలో మొదటివిషయమును గూర్చి అనఁగా బేతిరెడ్డికిఁ జెవిరెడ్డి యనునామము లే దనుదానింగూర్చి వీరిచే వ్రాయఁబడిన(1) గుర్తుగల గ్రంథము విమర్శింపఁబడుచున్నది. అయ్యది క్రిందివిధముగ నున్నది.

* ఈ శత్రువ బేతిరెడ్డికి బేతిరెడ్డి యనియే జన్మనామ ముండెను గాని చెవిరెడ్డి యనుజన్మనామ ముండలే దని బేతిరెడ్డిభార్య యగు నెఱ్ఱక్కసావమ్మకాసనమున

* శ్లో. తన్న తస్మాం నయివని మహాదేవసాక్షాత్ కృ
భ్యారో చేరైస్తతవికరణప్రణిరహణివర్ణః

అకాశక్రీ ప్రవిరళకళచ్యుతసాంద్రాంశరమ్యా
య స్యాత్యర్థం జనుభసముల్పాదిని భాతి ॥ ౬౩ ॥

అనివంష్పూర మందును, శ్రీమతులేచర్ల పిల్లలమట్టిచేతిరెడ్డి
“పండ్లము” అని తెనుగువందును బ్రయోగింపఁబడిన చేతిరెడ్డిముచేతనే
స్పృహ మిగుచున్నది. కాబట్టి ప్రకృతము నైజాంరాజ్యమునకుఁ జేరి
యొన్న పల్లెగొండరాజ్యములోని యామిసగల్లురాజధానిలోను, ఆమిస
గంటి కుత్తరభాగమున రెండుకోకములమూరములో నున్న పిల్లలమట్టి
రాజధానిలోను జనించి యాదేశము నలిసవారు చేతిరెడ్డియై కాని చేత
శనాయః దనునామాంతరము గల చెవిరెడ్డి మూత్రముకాదు” అని.

దీనివిమర్శమునకన్న మున్నీ విషయము లేటపడుచు యావ
శ్యకమై యున్నది. ఈవాక్యములలో నొకదాని కొకటి సంబంధింపక
యసంబద్ధంబులై యున్నవి. ఎందు కనిన, చేతిరెడ్డికిఁ జెవిరెడ్డి యనునా
మము లేదని ... నిరూపింపబోవుచున్నాను” అను ప్రథమప్రతిజ్ఞా
వాక్యముచేత, చేతిరెడ్డికిఁ జెవిరెడ్డి యనునామము బొత్తిగ నిషేధింపఁ
బడినట్లు లేటపడుచున్నది. “చేతిరెడ్డికిఁ చేతిరెడ్డి యనియే జన్మనామ
ముండను గాని చెవిరెడ్డియని జన్మనామముండ లే” దను ద్వితీయ
ప్రతిజ్ఞావాక్యముచేత చేతిరెడ్డికిఁ జెవిరెడ్డి యనునామము బొత్తిగ
నిషేధింపఁబడక జన్మనామముగ నుండుటయే నిషేధింపఁబడినట్లును,
అందువలన వ్యవహారనామముగ నుండ వచ్చు వని యంగీకరింపఁబడి
నట్లును లేటపడుచున్నది. “కాబట్టి ప్రకృతము... చెవిరెడ్డి మూత్రము
కాదు” అనునిగమనవాక్యముచేత, చేతిరెడ్డియా? చెవిరెడ్డియా?
అమిసగల్లుపిల్లలమట్టిరాజధానులలో జనించి యాశాంతదేశము నేలు
చుండెనవా? ఇది సంకేయ మున్నట్లును, ఎట్టికృపావత్సరసములోఁ
బైచితముగ లేకపడమువ్రాయఁబడినందున పట్టివాడు చేతిరెడ్డియే కాని
చెవిరెడ్డి కాదని నిశ్చయ మైనట్లును లేటపడుచున్నది. తొలుత

“తేలిరెడ్డికి నాచేరే లే” దని వ్రాసిన చెవిరెడ్డినామముయొక్క సోమా వ్యని పే.ధమునకును, “తరువాత నదిజన్మ నామము కా” దని తన్నామముయొక్క-విశేషని పే.ధమునకును, అవల, “కాబట్టి యామనగల్లుచేరి రమునలిగవాడు తేలిరెడ్డియే కాని చెవిరెడ్డినూత్రము కా” దని నిగమనమునకును సెట్టిసంబంధము పోనఁగలనో ఇట్టి యవయవకల్పనం తే శాస్త్రమునకు సమ్మతంబా చారే యాలోచింపవచ్చును.

ఇక గోరక్కరిగ్ధాలోకస్థాపనమువలె రగరలచిన్వప్రభువే-తువు విమర్శింపఁ బడుచున్నది. ఎట్లయినాని కాననములో తేరవనమును వ్రాయుట, తేలిరెడ్డికి చెవిరెడ్డియనునామము లే దనుటకుఁ గాని, అట్టి జన్మ నామము లేదనుటకుఁగాని పే.తువు గాఁ జూడదు. ఎందుకన, అంభు తేలిరెడ్డికిఁ జై నామము లే దని చెప్పలేదు. తేలివడ వ్యవసమును బట్టి యిట్లుహించెద మన్నచో అయ్యది కాననగ్రంథాదులలో జన్మనామమే వ్రాయవలయు నని గాని దన కున్న నామములన్నియు వ్రాయవలయు నని గాని నిమిషము ముందుచో నిర్వహించును. అట్టి నియమము ముగ్ధభము. ఎందు కనఁగ, అనేక కాననములలో గ్రంథములలోఁ బురుషునకు గల నామములలో నొకటి గాని చిరుదనామము గాని తటయగఁ గానంబడుచున్నది. అందు మొదటినిషయము సుప్రసిద్ధం బగుటచే రెండవవిషయమున భద్రాహరణ మిచ్చుచున్నాను కనుఁగ. ఏకలిపావగరములోనిద్రుద్రదేవునికాననములో

“క్రిమిర్నిభవనముల్లో రాగా కాకత్యవంశసంభూతః

ప్రతిపదిపువర్గవారీ నైధ్యవిభావకాచార్యుః.”

అను శ్లోకమునఁ గాకతీతరరాజునకు చిరుదనామ మగు క్రిమి భవనపువర్గవారీ వ్రాయఁబడినది. ఇది తేరరాజునకు చిరుదనామమే కాని జన్మనామము కా దని యామాంధ్రచరిత్రముయొక్క

వ. భువనమున 1880 వేదలో వీరభద్రరావుగారుగూడ "ఇతనికి
త్రిభువనములలో రచన జరిగెను, త్రిభువనముల అనునది తేరరాసకు
విరుదనామము" అని వ్రాసియున్నారు. సింగభూపాలియునులో
సింగభూపతివర్ణన ప్రస్తావమున

శ్లో. యుష్మాధిః ప్రతిగండభైరవరణే ప్రాణాః కథం కక్షితాః
ఇత్యంతపురవృద్ధ్యయా య దరిషు ప్రాప్తేషు లక్షావళిన్
కంసం త్యుక్తర మానవవృత్తికరవ్యాపారపారంగతా
మందాం దోలితకర్ణకుండలహరివ్యాగివృద్ధామ్బురాః "

అనువద్యమునందు సింగభూపతికి విరుదనామ మగు ప్రతిగండ భైర
వరణమే వ్రాయఁబడినది. కాఁబట్టి శావనగ్రంథాదులయందుఁ బురు
షంకుఁ గలనామము లన్నియు వ్రాయవలయు నను నియమము
గాని, అవ్వనామమే వ్రాయవలయు నను నియమము గాని
లేదు. అది లేనపు డెట్లక్కడనిశాసనములో లేనవద ముం
దుటవలన నదియే అవ్వనామ మని గాని, లేనవదము దక్క నిలేకనామ
మారాజునకు లే దని గాని సిద్ధాంతము నిలవఁజాలదు. ఇందువలన
"లేరిరెడ్డిఁ డెరిరెడ్డి యని నామములేదు" అనువానికి ద్విరీయప్రతి
ష్ఠావాక్యమును బట్టి అవ్వనామము లే దనుటయందె వర్ణనసాధ మను
కొని నిర్వహింపఁ జూచుటయు నిలువదు. శావనములలో అవ్వనా
మమే వ్రాయవలయు ననునియమ ముండిన నే కదా అది ధైరవను నిలవఁ
జోవును. అది లే దమృతము.

ఇదిగాక, ఏద 1880 వేదలో "లేరిరెడ్డి లేరాకనామమని పొరువ
నామమును గలవతిలేవు దెచ్చి బాగుగనో నియమించి తెలిసివారు
తమవర్ణనయొక్కది. ఎట్లక్కడని శావనము వారికి లభగా 1880
సంవత్సరము వారికి ఎట్లక్కడర లేరిరెడ్డి యనియే వ్రాసినది

భూమిటచేత అంతకు బాధ్యుడు యావృత్తమును బట్టి యావృత్తమునకు గదా! తేలికయై యిట్టి ప్రసిద్ధకృత్యముల చేసి విద్యుత్తులను వర్ణించునందకృత్యమున వర్ణించు భూమిటకుఁ గారణ మేమి? అని వ్రాసి యున్నారు. అందువలన కానములలో విరుదనానుభూతి నుండవచ్చునని నీ రంగీకరించినట్లు గుచున్నది. తేలికము లేకా కనామమునకు బదులుగా వ్రాయఁబడిన దనియు, తేలికతము పోయిన నామ మిగుటచే విది గూడు పొరువ నామ మేయనియు కదా దీనివర మాధ్యముగాఁ జెప్ప వలయును. కానిచో నీ యాశ్చర్యమున కవకాశ మేలేక పోవును కాఁబట్టి యీ యాశ్చర్యము నిలుపుకొనుటకై పై విషయము సంగీకరింప వలయు. అట్లుగునపుడు పైనియనుమనకు భంగము గలుగుటయే కాక మఱియుక జన్మనామ మారాజవక్తఁ గాన రాశం దునఁ జెవిరెడ్డి యనునదియే జన్మనామ మని వర్ణనసాన మేర్పడుచున్నది. ఇ దంతయు సభ్యచేత్యవాద మున్నచో దీని స్థితి యెటు లుండినను నుండుం గాక “విక్రీతే కరిణి కి ముక్కునే వివాదః” అను న్యాయమును బట్టి మూకింక నీవాద మనువయు క్తము. ఎందు కనగా వెనుక చేతిరెడ్డిఁ జెవిరెడ్డి యనునామమే జాతిగ లేదని నిరూపించ నమకట్టిన వారు దానినే గట్టిగఁ బట్టి సాధించక యిది జన్మనామము గాదు, (మధ్యను వచ్చిన వ్యవహారనామము) అని యొప్పు కొన్నపుడు కొందఱునకై యింక వాదించుట పై న్యాయమునకు విరుద్ధంబ యగును గదా! కాఁబట్టి చెవిరెడ్డి యనునది జన్మనామ మైననీమి? వ్యవహారనామ మైన నీమి? అరాజన కది యున్న దనుటయే ముఖ్యముగ మాయభిమతంబు.

ఇట్లు నీరు (1) గుర్తు గల గ్రంథముచే ముద్రణి విషయమును అనగా చేతిరెడ్డిఁ జెవిరెడ్డి యను నామము లేదనుదానిని సహేతుకముగ సప్రమాణముగ నయిత్తికముగ నవదం

ర్యముగ నిరకావిరోధముగ నిరూపించి నట్లంది యువుడు (2) గుర్తు గలగ్రంథముచే (184 వేద మొదలు కొని 191 వేద వఱకుఁ గల గ్రంథముచే) రెండవ విషయమును అవగాఁ జేరిరెడ్డి పై సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డగు బేతాళనాయుఁడు కాఁ దనుచానిని సహేతుకముగ ... నిరూపింపఁ జొచ్చు చున్నాడు. దీని విమర్శ మిపుడు చేయఁబడుచున్నది.

ఇం దొక సందేహము. తొలుత బేతిరెడ్డి పై సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డగు బేతాళనాయుఁడు కాఁ దని నిరూపించు వట్లు ప్రతిష్ఠ చేసిరి. తరువాత 184 వేద మొదలు 191 వేద వఱకుఁ బ్రతిష్ఠాతాంశమును స్థాపించుటకు హేతువు లని చెవిరెడ్డియొక్క చరిత్రము లలోఁ గొందఱు గ్రంథకారులు వ్రాసిన కొన్ని విరోధాభాసము లగఁ పఱచిరి. అవల వానిముగింపులో “శువిషయము లన్నింటిని జూచి, నిమగ్నించి నపుడు చెవిరెడ్డిగాధ విశ్వాస పాత్రము గా దని ... తోధవడక మానదు.” అనియు, “ఈగాధల వన్నింటిని వదలిపెట్టి... చూచినను బేతిరెడ్డి పై సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డనుసిద్ధాంతము నిలువఁ జాలదు” అనియు వ్రాసిరి. ఇం దొకదాని కొకటి సంబంధించువట్లు లేదు. బేతిరెడ్డి బేతాళుఁడు కాఁ దని స్థాపించు వారు చెవిరెడ్డిగాధలలో విరోధములు చూపుటయుఁ బేతిరెడ్డిగాధ విశ్వాస పాత్రము గా దని వ్రాయుటయు బేతిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాఁ దనుటయు నసంబద్ధములుగా నున్నవి కదా! ఇందువలన ఏరు, బేతిరెడ్డి బేతాళనామము లే దనియా? చెవిరెడ్డి గాధ విశ్వాసపాత్రము గా దనియా? బేతిరెడ్డి పై సంస్థానాధిపతులకు మూలపురుషుఁడు గాఁ దనియా? నిరూపింప నెంచినవారు. అని సంశయము కలుగుచున్నది. ఇది మొల్లరకు సులభముగఁ జెలియవచ్చునది గాన దీనిని వదలి (2) గుర్తు గల హేతుగ్రంథము విమర్శించుచున్నాను.

ఇట్లుంటే హేతువచారము ముగిసిన ప్రాయఃబడిన దైవము లోకమున కేవలపౌరస్థముగ్రాతది కాబట్టి పలుమూలప్రాయశ్చింతన క్లుప్తమిది కాదనుభవోధమునకై మరల ప్రాయశ్చింతనను. ఏకభద్ర రావుగారు ముగిసిన 188 వ పేజీలో "చేతిరెడ్డికిఁ జెవిరెడ్డి యనువామము లే దనియు చేతిరెడ్డి వేంకటగిరి ... సంస్థానాధికతులకు మూలపురుషుడు గాఁ దనియు వహేతుకముగ నిరూపించఁ జూపుచున్నాను" అనివరిష్ట చేసి వ్రాసిన (1) (2) గుర్తులు గలగ్రంథములలో నిది 3 వ గుర్తు గల గ్రంథము కాబట్టి యీగ్రంథము చేతిరెడ్డి బేతాళనాయకుడు కాఁడను పై రెండవవిషయమును గూర్చి వారిచే ప్రాయఃబడిన హేతుగ్రంథముగాఁ జెప్పవలసి యున్నది. మిఱియు సీగ్రంథము తుదకు 191 పేజీలో "ఈవిషయములన్నింటిని విమర్శించినప్పుడు చెవిరెడ్డిగాథ విశ్వాసపాత్ర మైనది కా దని ... బోధపడక పోదు" అనియు "ఏని నన్నింటిని వదలి పెట్టి ... చూచినను చేతిరెడ్డి మూలపురుషుఁ డను సిద్ధాంతము నిలువఁజాలదు" అనియు వ్రాసినందునఁ జెవిరెడ్డిగాథ విశ్వాసపాత్రంబు గా దనుటకును చేతిరెడ్డి మూలపురుషుడుగాఁ దనుటకును నిదియే హేతుగ్రంథ మని తేటపడుచున్నది.

ఇట్లు 182 వ పేజీలో "సోమదేవరాజయమునందును వద్ద నాయకచరిత్రమునందును ... చేతిరెడ్డియే పైసంస్థానాధికతులకు మూలపురుషుఁ డైన బేతాళనాయుఁ డని చూపిన హేతువులు పరస్పర విరుద్ధములై...యున్న" వనియు, 191 పేజీలో "చేతిరెడ్డియే బేతాళ నాయుఁ డని హేతుభాసములతో నిరూపించినా" రనియు, పదవక్రత రణము 288 వ పేజీలో "విల్లలమట్టి రేచర్ల చేతిరెడ్డియు ... విల్లల మట్టి బేతాళనాయుఁడె యని శ్రీవెలుగోటివారి సంశయోత్తరమునకు వక్కానించుఁ బడిన హేతువులు పరస్పరవిరుద్ధములై పొందిక లే